

ห้กปีกเกิลส

เทศน์บนศาลา วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ วันนี้วันออกพรรษา ออกพรรษานะ เวลาวันเข้าพรรษา เราจำกัด้ตัวเอง ถ้าวันเข้าพรรษาเราอธิษฐานพรรษากัน เวลาเราอธิษฐาน เราจะไม่ไปแรมกัณที่อื่น เราจะกักังตัวเองไว้ ขังตัวเองได้ แต่เราขังความคิดเราไม่ได้ห้รอก ถ้าเรากักังความคิดเราไม่ได้ เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ เราจะอธิษฐานสถานที่จำพรรษา แต่ห้หัวใจมันไม่จำพรรษากับเราลี

เวลาเราบวช เห็นใหม่ เราบวชแต่ร่างกาย โกณห้วโกณคั้วต่างๆ แล้บวชพระมา เราบวชที่ร่างกาย แต่ใจมันไม่บวชด้วย ถ้าใจมันบวชด้วยนะ เวลาบวชเป็นพระ เห็นใหม่ สมมุติสงฆ์ ถ้าเป็นสมมุติสงฆ์เป็นที่เคารพบูชาของสังคัม สังคัมเขาว่าผู้ันี้เป็นผู้เห็นกัยในวัฏสงสาร พยายามจะประพฤติปฏิบัติเพื่อให้พ้นจากทุกขัไป นี่ประชาชนเขาเห็นใจ เขาส่งเสริม เขาอยากได้บุญกุศลด้วย ใจใหม่ เพราะว่าสั่ที่สังคัม นี่บวชร่างกาย สังคัมเขาเห็น เพราะเป็นสมมุติสงฆ์ แต่ห้ใจนะ เวลาบวชมาแล้ว กิเลสในใจมันก็เหยียบย่ำห้ใจเราทั้งนั้นนะ

เราบวชนี้เราบวชเพราะเราเกิดมาเป็นชาวพุทธ ชาวพุทธนะ เป็นประเพณีวัฒนธรรม เกิดเป็นผู้ชายต้องบวช บวชขึ้นมามาเพื่อจะให้เป็นคนสุก คนสุกคือคนได้ศึกษา ศึกษาออกมา ศึกษาธรรมและวินัย ธรรมวินัยมันคืออะไร? ธรรมวินัยคือคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สั่สอนเรื่องอะไร เห็นใหม่ ฆราวาสธรรมก็สั่สอนเรื่องฆราวาสในการดำรงชีวิต ความกัตัญญูกตเวทึ ให้เป็นคนดี ให้เท่าทันกิเลสของตัว นี่พูดถึงว่าในการสั่สอน

แต่เวลาประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมามาก่ ถ้าเราทำความเป็นจริงขึ้นมามา เห็นใหม่ นี่เราจะไปเห็นหน้ากิเลส ถ้าเราไม่เห็นหน้ากิเลสเลยนี่ เราไม่รู้จักกิเลสนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมมาแล้วถึงบอกว่ากิเลสกับธรรมๆ กิเลส เห็นใหม่

เพราะเวลาคนเวียนตายเวียนเกิด เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีอำนาจวาสนา การเกิดเป็นมนุษย์ เห็นไหม เกิดมาแล้ว เรามองไปสิ สัตว์โลก มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐๆ พวกนั้นเป็นสัตว์เดรัจฉาน แล้วเราตีขลุมเอาเองว่าเขาเกิดมาเป็นอาหารของเราๆ สัตว์ทุกตัวเขาไม่คิดว่าเขาเกิดมาเป็นอาหารของใคร เขาเกิดมา เขาเกิดเพราะเขามีเวรมีกรรมของเขา เขาเกิดตามวิญญูะของเขา เขาเกิดมาเป็นอบายภูมิ ตั้งแต่เดรัจฉานลงไป ฉะนั้น เขาเกิดมาเขาก็ปรารถนาความสุขเหมือนกันนะ คนมีความรู้สึกลึกซึ้งคิดทั้งนั้นนะ แต่มนุษย์เราไปตีขลุมว่าเขาเกิดมาเป็นอาหารของเรา

แต่เวลาคนเขามีคุณธรรมขึ้นมานะ เขาเลี้ยงไว้เป็นเพื่อน เขาไม่ได้เลี้ยงไว้เป็นอาหารไง เขาเลี้ยงไว้เป็นเพื่อน สิ่งที่เขาเป็นเพื่อนนะ เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น จงเป็นสุขๆ เกิด อย่าได้มีเวรมีกรรม อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย เห็นไหม เวลาเราสวดมนต์ สวดพร เราอุทิศส่วนกุศล สิ่งที่เราอุทิศส่วนกุศลเพื่อสิ่งที่มีชีวิตในวิญญูะนี้

ฉะนั้น เวลาเกิดมาเป็นสัตว์มนุษย์ เราเป็นสัตว์มนุษย์ สัตว์ประเสริฐ เราเกิดมาแล้วเรามีอำนาจวาสนา เห็นภัยในวัฏสงสาร ถ้าเห็นภัยในวัฏสงสารมันจะเห็นมีคุณค่า มีคุณค่าในหัวใจของเราไง เกิดมาเป็นคน ในเมื่อเกิดเป็นคนนะคนให้รอบด้าน ถ้าคนไม่รอบด้านมันก็ดิบๆ สุกๆ เห็นไหม เราเกิดมาเป็นคนที่รอบด้าน เราศึกษาแล้วเราสึกออกไปนี่เป็นคนสุกๆ ถ้าคนสุกแล้วมันต้องมีสติมีปัญญามียับยั้งไว้

ถ้าไม่ได้บวชนะ เขาบอกคนที่ไม่ได้บวชไม่ได้เรียนนะ ทำผิดทำพลาดไปเขาก็ให้อภัยได้ เพราะไม่ได้บวชได้เรียน แต่ถ้าบวชเรียนแล้ว เห็นไหม เวลาพระให้ศีล ศีล ๕ ไม่ลักของเขา ไม่พูดปด ไม่ดื่มเรื่องของมีนเมา นี่ศีล ๕ มันมีของมันอยู่แล้ว เราให้ศีลเขา แล้วเวลาสึกออกไปแล้วเรามีศีลมีธรรมหรือเปล่าละ ถ้ามีศีลมีธรรม นี่บวชเรียนแล้วทำไมมันไม่สมกับที่เราบวชมาเรียนละ ถ้าบวชเรียนแล้วออกมามันต้องรู้ คนสุกใจ รู้ถูกรู้ผิด

แต่เวลากิเลสมันทำลายคนนะ เวลากิเลสมันทำลายเรา เพราะเราคิดสิ่งใดเราทำสิ่งใด เราว่าเราคิดถูกต้องดีงามทั้งนั้นนะ นี่เวลาโกรธแล้วก็สมพอใจกับความโกรธนั้น เวลาหลงไปนี่หลงไป เพราะอะไรละ หลงไปเพราะความไม่เข้าใจ เพราะเราไม่รู้ เราไม่รู้ว่าเราหลงของเราไป เห็นไหม เวลาจิตใจมันต่ำต้อย กิเลสใช้อย่างนี้ นี่กิเลสมันบีบคั้นเอา ถ้ากิเลสมันบีบคั้นเอานะ

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นโทษของมัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมานี้เห็นโทษของกิเลส เห็นไหม ไม่มีสิ่งใดเลยที่จะทำลายคนได้เท่ากับกิเลส

ในหัวใจของคนคนนั้น นี่เราก็อโทษกันว่าสังคมทำร้ายเรา ทุกคนทำร้ายเรา เราโทษสิ่งต่างๆ หมดยุค แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านเห็นโทษ ท่านเห็นโทษของกิเลส ไม่ได้เห็นโทษของใครเลย

แล้วกิเลสมันอยู่ที่ไหนล่ะ

เวลาเราศึกษาธรรม สิ่งที่เป็นนิพพานๆ เราไปหาเอาที่ไหนไม่ได้เลย ไม่มีที่ไหนจะเป็นนิพพานได้ ดินฟ้าอากาศไม่ใช่เป็นนิพพาน แต่ธาตุต่างๆ ไม่ใช่เป็นนิพพาน นิพพานมันอยู่ในใจของสัตว์โลก เห็นไหม สัตว์มนุษย์ เราว่าเราเกิดเป็นมนุษย์เป็นผู้ที่ประเสริฐๆ มันอยู่ที่ในหัวใจของเรา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ก็ตรัสรู้ในภพของมนุษย์ คุณติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเทศนาว่าการ เทวดา อินทร์ พรหมทั้งนั้นนะ นี่สั่งสอนได้หมดเลย เพราะอะไร เพราะเทวดา อินทร์ พรหมเขาเสวยภพเสวยชาติของเขานะ ถ้าเราไม่ได้ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเราก็คงจะไม่เชื่อ เห็นไหม มนุษย์นี่เกิดมาแล้วก็ชาตินี้เท่านั้นนะ ตายแล้วก็ไม่มีภพไม่มีชาติ ไม่มีการสืบต่อไปข้างหน้า แต่เพราะอะไร เพราะความรู้สึกนึกคิดของเราเป็นอย่างนั้นไง เห็นไหม เวลากิเลสดิบๆ มันเป็นแบบนี้

ถ้ากิเลสดิบๆ มันก็ทำร้ายเราได้มากมายขนาดนี้นะ แต่ถ้ามันมีการศึกษา มันมีความรู้ เวลามันติดปีกขึ้นมานะ ถ้ากิเลสมันติดปีก เห็นไหม จี๋หลังเสื่อๆ มันลงไม่ได้เลย มันเหาะเหินเดินฟ้า กิเลสเป็นความรู้สึกนึกคิดมันติดปีกของมัน ติดปีกเพราะอะไรล่ะ? ติดปีกเพราะมันรู้ไง ถ้ามันไม่รู้นี่กิเลสดิบๆ มันไม่ได้ติดปีกของมัน เราหักปีกมัน ถ้าหักปีกมัน มันก็มีอำนาจเหนือเราไป

เวลากิเลสค้นหาความทะยานอยากมันมีอำนาจเหนือในใจของสัตว์โลก ทำสิ่งใดมันว่าถูกต้องดีงามไปทั้งนั้นนะ ทำสิ่งใดถูกต้องดีงามไป ทำไมเราเอาตัวเราเองพ้นจากทุกข์ไม่ได้ล่ะ นี่ความรู้ท่วมหัวใจ ถ้าความรู้ท่วมหัว ความรู้ทางโลก ความรู้โลกียปัญญา ความรู้อย่างนี้เขาศึกษามาเพื่อเป็นวิชาชีพ เพื่อใครมีวิชาชีพอย่างใดเขาจะได้เอาสิ่งนั้น เอาปัญญาของเขาทำหน้าที่การงานมาเพื่อดำรงชีวิต

ดำรงชีวิตทำไมล่ะ ดำรงชีวิตไว้ให้ทุกข์ไขไหม ดำรงชีวิตไว้ให้เจ็บช้ำน้ำใจไขไหม ดำรงชีวิตไว้เวลามันพลัดพรากขึ้นมานั้นมันไม่มีที่พึ่งเลยหรือ ไม่มีที่พึ่ง เห็นไหม พอมาศึกษา

ธรรมๆ ขึ้นมา เข้าใจธรรมะ นี่กิเลสมันจะเริ่มติดปีกแล้วนะ เข้าใจธรรมะ ฉันเป็นนักปราชญ์ ฉันรู้เรื่องต่างๆ ทุกสิ่งทุกอย่าง ฉันเข้าใจได้หมดนะ นี่เวลาคุยธรรมะกันปากเปียกปากแฉะเลย แต่ไม่สามารถจะออกประพฤติปฏิบัติได้ ไม่สามารถจะเอาความรู้สึกนึกคิดไว้ในอำนาจของเราได้ ถ้าไม่มีความสามารถนะ นั่นเพราะไม่ได้ปฏิบัติไง

แต่ถ้าปฏิบัติ ปฏิบัติที่ไหนล่ะ นี่เวลาเขาปฏิบัติ เขาทำหน้าที่การงานกัน เขาต้องมีสถานที่ทำงานของเขา เขาจะทำงานอะไรล่ะ ทำไรไถนาเขาก็ต้องมีที่ดินของเขา เขาต้องมีพืชพันธุ์ธัญญาหารของเขา เราทำหน้าที่การงาน เราทำงานด้วยปัญญา ทางวิชาการของเรา เราก็ต้องมีออฟฟิศของเรา เราต้องมีที่ทำงานของเราทั้งนั้นนะ แล้วเวลาเราจะชำระกิเลส เราจะทำงานของเรา เราจะทำที่ไหนล่ะ

เวลาเดินนี้ร่างกายเดินนะ เดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนานี้ร่างกายเดินทั้งนั้นนะ แต่เพราะเรามีความรู้สึกนึกคิด เพราะเรามีหัวใจใจ หัวใจมันปรารถนา ถ้ามีความปรารถนา ความรู้สึกนึกคิดนี้มันทุกข์มันยาก นี่นามธรรม หัวใจมันทุกข์มันยาก แล้วหัวใจโดนกิเลสมันเหยียบย่ำ เหยียบย่ำทำลายมาตลอดนะ ทำลายไว้ให้ยอมจำนนกับมันใจ แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เราจะมีธรรมขึ้นมา นี่กิเลสมันกลัว กิเลสมันกลัวว่าธรรมะจะแยกพื้นที่ในหัวใจของเรา ในที่อยู่อาศัยของกิเลสใจ

กิเลสมันถือสิทธิครองใจเราไว้เป็นมหาอำนาจในใจของเรา แล้วเราก็ตอบยอมจำนนกับมันตลอด เราศึกษาธรรมขึ้นมา ศึกษาธรรมมาเพื่อเป็นประโยชน์กับเรานะ มันเลยศึกษามาให้กิเลสมันติดปีกอีกนะ ติดปีกหมายความว่ามันทำให้เราล้มเลเทเมาไปในธรรมนั้นนะ ธรรมเมๆ มันธรรมเมเพราะอะไรล่ะ มันเมเพราะมันเป็นกิเลสใจ มันเมเพราะมันเป็นโลกียปัญญา นี่ธรรมเมไม่ใช่ธรรมะ

ถ้าธรรมะ เห็นไหม ธรรมะมันจะเค็ดปีกกิเลสให้กิเลสมันอยู่ในอำนาจของเรา ให้กิเลสมันยุบขอบตัวลง ถ้าเรากำหนดพุทโธๆ ถ้าจิตสงบได้เราจะเค็ดปีกมันไม่ให้มันมีอำนาจเหนือเรา แต่ถ้าเราศึกษาธรรมมา เราปฏิบัติ ถ้ามันมีกิเลสอยู่ กิเลสมันคืออะไร? กิเลสคืออวิชชา คือความไม่รู้ ถ้าความรู้ ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา มันควรเป็นประโยชน์กับเรา เห็นไหม มันควรเป็นประโยชน์กับเรา แต่มันเป็นธรรมเม เมาไปในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เถียงกันปากเปียกปากแฉะ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันก็ไม่ใช่ความจริงขึ้นมา มันไม่ใช่ความจริงขึ้นมาเพราะอะไร เพราะมันเมาในกิเลส

ส่วนใหญ่ธรรมเมานี้ ธรรมะแต่มีกิเลสอยู่ แต่วิชชามันไม่เข้าใจ มันก็เผลอไปของมัน เมา เพราะอะไร เมาเพราะมันขาดสติ เห็นไหม ถ้ามันไม่มีสติยับยั้ง สิ่งใดเป็นธรรมละ สิ่งใดเป็นธรรม ธรรมเราก็ทำได้ทุกอย่างแล้ว คุณสิ เวลาโลกเขาทำหน้าที่การงานกัน เราก็ทำเหมือนกันเลย ทำ เหมือนกันเลยแต่ผลงานมันไม่มี นี่เขาแอบเหงื่อต่างน้ำ ทำไรไถนาขึ้นมา เขาได้ข้าว เขาได้พืชพันธุ์ ัญญาหารของเขามาเข้ายังเข้าฉางของเขา เราก็ทำของเขา มันเป็นเปลี่ยะ นี่พืชพันธุ์ัญญาหารมัน ก็ไม่ออกดอกออกผล มันมีแต่ต้น ไม่มีผล แล้วมันทำอะไรมันถึงไม่มีผลละ

มันไม่มีผลเพราะเราไม่ดูแลรักษา เราดูแลรักษามันไม่ดี มันมีเปลี่ยะ มันมีแมลงทำลายพืช พันธุ์ัญญาหารของเรา แล้วความไม่รอบคอบ ด้วยความไม่เข้าใจ ด้วยความไม่รู้จักรักษา ด้วย ความไม่มีการดูแล เขาดูแลของเขาเนะ เขารู้ว่าที่ข้างเคียงเขาโดนเปลี่ยะลง เขาต้องป้องกันของเขา แล้ว นี่ก็เหมือนกัน เราประพฤติปฏิบัติเนะ หัวใจของเขา เวลาเรื่องของคนอื่นนี่มันเรื่องของใจของ เขาเนะ แล้วหัวใจของเขา เขาปฏิบัติมาเป็นความจริงของใครละ ถ้าเขาได้พืชพันธุ์ัญญาหารมาจริง ของเขา เขาก็ต้องมีความรุ่มเย็นเป็นสุขของเขาสิ

เวลาทุกขนี้ไม่ต้องบอกนะ เราเกิดมาเรามีความทุกข์ความยากในหัวใจกันทั้งนั้นนะ ความ ทุกข์ความยากเพราะอะไร เพราะกิเลส อวิชชาความไม่รู้จักตัวเอง รู้เรื่องคนอื่นไปหมด รู้เรื่องทุกๆ อย่างเลย แต่ไม่รู้จักใจของตัวเอง แม้แต่ธรรมะ ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้กิเลสมันติดปีกเลย ติดปีกก็มันข่มขี้หัวใจไง ถือว่าปฏิบัติธรรมๆ ปฏิบัติธรรมเพื่อพ้นจากทุกข์ ถ้ามีคุณธรรมขึ้นมา เห็นไหม จิตใจที่มันทุกข์มันยาก จิตใจที่มันมีความเดือดร้อน แม้แต่เราศึกษา ธรรมด้วยความเป็นธรรม

เราศึกษาความเป็นธรรมหมายความว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ชีวิตนี้มีการ พลดพรากเป็นที่สุด เห็นไหม ชีวิตนี้เกิดมาจากอวิชชา แล้วอวิชชาเนะ เรามีสติปัญญามากน้อยแค่ ไหน เราจะยับยั้งความคิดเราได้มากขนาดไหน แม้แต่ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้านะ ในนวกวาท เวลาศึกษาขึ้นมาแล้วมันก็ทิ้งแล้วแหละ

เราอยู่กับโลก เราเป็นสัตว์สังคม เราต้องมีพรรคพวกมีเพื่อนฝูงเป็นธรรมดา แล้วเพื่อนฝูง ของเรา เห็นไหม คนเทียมมิตร มิตรแท้ มิตรเทียม มิตรเทียมไม่ปกป้องดูแลเรา ไม่ช่วยเหลือเรา ตามความเป็นจริง มิตรแท้ แม้แต่เบื้องหลังเขาก็ปกป้องดูแลเรา มีสิ่งใดที่เขาทำลาย เขาจะปกป้อง ดูแล เห็นไหม ศึกษาธรรมขนาดนี้มันก็ซึ้งแล้ว ถ้าศึกษาธรรมนะ เวลาศึกษาธรรมซึ่ง มันก็บอกว่า

เราเองไม่ทันตัวเราเอง ถ้าศึกษาธรรมโดยความเป็นธรรมนะ มันก็ไม่ให้ชีวิตเราเร่ร้อนจนเกินไป ไม่เร่ร้อนจนเกินไปที่ไหน? ไม่เร่ร้อนจนเกินไปเพราะมันมีศรัทธาความเชื่อ

ศรัทธา อจลศรัทธา ถ้าศรัทธาความเชื่อ เชื่อในสิ่งใด? เชื่อในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถ้าเราเชื่อในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เห็นไหม เรามีที่พึ่ง คนเราที่มันเร่ร้อนอยู่ที่นี่ เพราะมันไม่เชื่อจากหัวใจ ไม่เชื่อจากความเป็นจริง ศรัทธา อจลศรัทธา ศรัทธามันก็เร่ร้อน ศรัทธา เรื่องนั้น ศรัทธาเรื่องนี้ ศรัทธาไปทั่ว ศรัทธาไปหมดเลย แล้วพอว่าศรัทธาๆ ว่าเราเป็นชาวพุทธๆ แล้วเวลากิเลสมันติดปีกนะ “เราก็เป็นชาวพุทธ เราก็ทำมาเยอะแล้ว เราก็ปฏิบัติมากแล้ว ทำบุญ กุศลมหาศาลเลย ทำไมทุกข์ยากขนาดนี้” เห็นไหม แล้วถ้าศรัทธา พอมันเริ่มหาเหตุหาผลนะ หา เหตุหาผลของกิเลสนะ หาเหตุผลว่าเราทำแล้วไม่ได้ผล เราทำแล้วเราไม่สมปรารถนา นี่มันก็จะไป ศรัทธาเรื่องอื่นไง ศรัทธาเรื่องอื่นก็เป็นศรัทธาเรื่องเครื่องประดับวิชา มันก็ออกนอกกลุ่มนอกทางไป

แต่ศรัทธาในพระพุทธศาสนาละ ถ้าศรัทธาในพระพุทธศาสนา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศาสนธรรม สังฆธรรมนี้ สังฆ ธรรมความจริงนี้ ไม่เชื่อสิ่งใดๆ เลย กาลามสูตร ให้เชื่อว่าสุขทุกข์ในใจเรานี้

ถ้าใจมันทุกข์ มันทุกข์เพราะอะไรละ ถ้าทุกข์เพราะหน้าที่การงานมันก็เป็นเรื่องหนึ่ง เรา เกิดมา ถ้าเราทุกข์เรื่องหน้าที่การงาน เราเกิดมาเป็นคน เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เราต้องมีหน้าที่การ งานของเรา ถ้างานส่วนบุคคลใช้ไหม เราทำด้วยตัวของเราเอง ถ้ามันประสบความสำเร็จ ทำแล้วดี งาม มันก็เป็นสิ่งที่ว่าเราทำแล้วสมผลประโยชน์ ถ้ามันทำแล้วมันขาดตกบกพร่องละ เราก็ต้องดูสิ ว่ามันขาดตกบกพร่องเพราะเหตุใด แล้วเราพยายามหาเหตุหาผล พยายามทำสิ่งนั้นให้ถูกต้องดีงาม ถ้ามันไม่ถูกต้องดีงามแล้วมันก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จอีก เห็นไหม มันก็เรื่องกรรม ถ้าเรื่องกรรม นะ เรามีขันติธรรมไหม เรามีความอดทนมีความหมั่นเพียรไหม ถ้ามีความหมั่นเพียร เราพยายาม ของเรา ความพยายามของเรา ถ้าทำของเราถึงเวลาแล้วมันต้องประสบความสำเร็จของมันมาได้ ถ้า ทำความจริงนะ

แต่ถ้ามันน้อยเนื้อต่ำใจ นี่ถ้าเราทุกข์เพราะหน้าที่การงาน เราทุกข์เพราะชีวิตของเรา ชีวิต ของเราไม่สมความปรารถนาสักอย่างหนึ่ง ชีวิตของเรา เราตั้งเป้าไว้แล้วว่า เราเกิดมา เราไม่เสมอ คนอื่น ไม่เทียมคนอื่น ถ้าชีวิตของเรา ชีวิตหนึ่งก็เป็นแบบนี้ สิ่งที่ไม่เทียมคนอื่นไม่เท่าคนอื่น เพราะอะไรละ เพราะจิตใจของเรามันคิดไปเอง เวลาเรามองมาหาเรา เขาบอกว่า ชีวิตของเราจะ

รู้เรื่องกว่าเขา ชีวิตเราจะสูงส่งกว่าเขา เขามองเรา เห็นไหม เราจะมองเห็นว่าคนอื่นดีกว่าเรา คนอื่นมีความสุขกว่าเรา เพราะอะไร เพราะเราไม่รู้เรื่องของเขา แต่ในหัวใจของเราที่เรา รู้ เราอยู่ในหัวใจของเราเพราะอะไร เพราะมันมีวิชา เพราะมันมีความขาดตกบกพร่อง มันก็คิดแต่มองแต่คนอื่นไป

แต่ถ้าเราฝึกฝน เรามีสติปัญญาของเราขึ้นมา ถ้าจิตใจ เราดูใจของเรา ถ้าใจเรามีความรู้สึกนึกคิด เรามีความกตัญญูกตเวที เรามีหิริโอตตัปปะ มีความเกรงกลัวมีความละอายต่อบาป ถ้ามีจิตใจมันทรงตัวของมันได้แล้วละ ถ้าทรงตัวของมันได้แล้วทำไมมันไม่เจริญก้าวหน้าล่ะ? มันไม่เจริญก้าวหน้า เพราะมันเป็นสมาธิของปุถุชน คนเราต้องมีสติมีสมาธินี้แหละ แต่สติสมาธินี้มันเป็นเรื่องโลกๆ ใจ แต่ถ้ามันเป็นเรื่องของธรรมล่ะ ถ้าเรื่องของธรรมนะ เราต้องมีที่พึ่งแล้ว มีที่พึ่งหมายความว่า มีพุทธานุสติ ธัมมานุสติ สังฆานุสติ อนุสติ ๑๐ ถ้าเรามีอนุสติ ๑๐ เรามีที่พึ่ง จิตใจมันมีที่เกาะมีที่พึ่ง เวลาเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา ร่างกายมันเดิน แต่เวลาจิตใจมันมีที่พึ่ง มันเกาะของมัน มีคำบริกรรมของมัน

ดูสิ ความคิดที่มันเร็วมาก เราคิดสิ่งใดมันไปหมดแล้ว คิดอยู่นี้ เราคิดถึงเรื่องไหนมันไปหมดแล้ว แล้วเรามาเกาะพุทโธไว้ พุทโธๆๆ นี่มันฝึกธรรมชาติ มันฝึกเรื่องสถานะของมนุษย์ใจ เพราะสถานะของมนุษย์มีกายกับใจ ใจคืออะไร? ใจคือธาตุรู้ ใจคือพลังงาน พลังงานมันไปของมันตามธรรมชาติของมัน แล้วเรามีพุทธานุสติ มีสติในพุทโธ ถ้ามีสติในพุทโธ เรากำหนดพุทโธๆ ของเราไว้ นี่มันฝึกใหม่? มันฝึกธรรมชาติ เพราะจิตใจบาปมีธรรมชาติของมันอ่อนแอ

แต่ถ้าจิตใจของคนมีความเข้มแข็งนะ จิตใจคนที่สร้างอำนาจาสนาเข้ามา เขากำหนดดูของเขา เขามีสติของเขา จิตใจเขาสงบได้นะ ถ้าจิตใจของเขาสงบได้นะ นี่จิตใจเขาสงบ สิ่งนี้ถ้าสงบขึ้นมามันเป็นประโยชน์ของมันขึ้นมา มันจะเป็นความจริง ศีล สมาธิ ปัญญา ปัญญาอย่างนี้มันจะมาแก้ไขกิเลสไป

เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านแบ่งไว้ กิเลสกับธรรมๆ เราก็อยากจะเห็นกิเลสของเรา ใครเห็นกิเลสของตัวเองนะ คนนั้นได้ทรัพย์สมบัติอันเป็นอริยทรัพย์ เพราะการเห็นกิเลส เห็นไหม มันจะเห็นข้อบกพร่องของตน แล้วมันจะแก้ไขตน คนคนนั้นมันจะมีโอกาสในการแก้ไข นี่เราบอกว่าเราอยากเห็นกิเลสๆ เราก็ได้ชื่อของมันไป กิเลสก็ ก. ไข่ สระอิ...เป็นตัวอักษรไป นั่นกิเลสได้แต่ชื่อ

คำว่า “กิเลสๆ” ก็กิเลสทั้งนั้นนะ แล้วกิเลสมันเป็นอย่างไร กิเลสมันก็สร้างภาพขึ้นมาให้เห็นไหม นี่กิเลสมันติดปีก ติดปีกเพราะอะไร ติดปีกเพราะมันได้ชื่อได้เสียงมา มันได้สรรพนามมาไง แล้วมันเป็นความจริงไหมละ ถ้าเป็นความจริงนะ เราดูบอลลูนสิ บอลลูนมันถูกยักยักเวลาเขาสูบลมเข้าไปมันจะใหญ่โตมาก แล้วมันจะลอยของมันขึ้นไป

นี่ก็เหมือนกัน คำว่า “กิเลสๆ” เรารู้เราก็เข้าใจมัน นี่มันติดปีกมันก็ใหญ่โตขึ้นมา พอใหญ่โตขึ้นมามันก็ครอบงำจิตใจเรา เวลาเราปฏิบัติไปมันเป็นความจริงไหม แต่ถ้าเขาเปิดลมทิ้งนะ บอลลูน พอลมมันออก มันก็จะยุบแฟบไปเป็นธรรมดา นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีพุทธานุสติ เรามีสติของเรา มีปัญญาของเรา เราไม่คิดตามมันไปไง เรามีสติปัญญาของเราถ้าเราอยู่กับพุทธานุสติ นี่กิเลสมันจะยุบย่อยลงๆ ถ้ายุบย่อยลงกิเลสมันก็ไม่ติดปีกไป

ถ้ากิเลสติดปีกนะ เวลาทำไปนี่ล้มลุกคลุกคลานไปทั้งนั้นนะ เราอยากเห็นหน้ามัน เราอยากเห็นหน้ากิเลส เราอยากจะทำใจ เราอยากจะทำปรารถนาของเรา แต่กิเลสมันอยู่ไหน กิเลสมันอยู่ไหน นี่เวลาทำของเราไป เราไปเห็นกิเลสไม่ได้เลย ฉะนั้น เวลาที่มันฟุ้งซ่าน เวลาที่เราทุกข์เรายากอยู่นี้ กิเลสมันดิบๆ ถ้าสามัญสำนึกของคนมีทั้งนั้นนะ

ถ้าสามัญสำนึกของคน เห็นไหม คุณ วิไล และ ชั่ว คนที่เขาคิดดี จิตใจของบางคนดีมากจริงๆ แต่ดีมากจริงเขาก็ติดกิเลสสองเขา ดีและชั่ว เพราะมันไม่ใช่มีขมิ้นมาปฏิบัติ ไม่ใช่มีมรรคญาณ ถ้ามีมรรคญาณมันทำลายล้างทั้งดีและชั่ว ถ้าสิ่งที่เป็นความดี ความดีมันดีของโลกไหม มันดีเพราะบุญกุศลไง เราได้สร้างบุญกุศลของเรา เราถึงเกิดสถานะจิตใจที่สูงส่ง เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาในครอบครัวที่ดี เกิดต่างๆ มันก็เป็นเรื่องของบุญกุศล เห็นไหม นี่ดี แต่ดีแล้วทุกข์ไหม ดีมันก็เศร้าหมอง มันก็ผ่องใส มันต้องมีทุกข์ทั้งนั้นนะ ถ้ามันทุกข์ทั้งนั้น สิ่งที่เป็นโลก แล้วถ้ามันชั่วละ ถ้ามันชั่ว กิเลสที่มันแผดเผาละ กิเลสมันแผดเผานะมันมีแต่ความทุกข์ตรอมใจตลอดไปเลย เห็นไหม

นี่มันเป็นเรื่องโลกๆ คำว่า “เรื่องโลกๆ” คือสามัญสำนึก ฉะนั้น เวลาเรามีสติปัญญาของเรา เราจะแก้ไขหัวใจของเรา เห็นไหม แก้ไขหัวใจของเรา มันเรื่องกิเลสทั้งนั้นนะ

ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก มีทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ และทุกข์ดับไป ไม่มีสิ่งใดเลย มีทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ ทุกข์ดับไป เพราะว่ามันเป็นเรื่องอริยสัจ สัจจะความจริง โลกนี้มันเป็นเรื่องของความทุกข์ทั้งนั้นนะ ความทุกข์ ทุกข์เพราะอะไร ทุกข์เพราะทน

ไม่ได้ นั่งก็ทนไม่ได้ นั่งนานก็ต้องเปลี่ยนอิริยาบถ เห็นไหม สิ่งใดคงที่ไม่ได้ โลกนี้มันอนิจจัง มันแปรปรวนทั้งนั้น มันถึงไม่มีความสุขเลย มันมีแต่ความทุกข์ทั้งนั้นนะ

แต่ในเมื่อเราเกิดมาโดยสถานะของมนุษย์ใช้ไหม สถานะของมนุษย์มีค่ามาก คุณติ ตั้งแต่ทารก ตั้งแต่เกิดมามันเจริญเติบโตขึ้นมา แล้วก็แก่เฒ่าชราภาพไปเป็นธรรมดา นี่ชีวิตชีวิตหนึ่ง ฉะนั้น เราเกิดมาเป็นชีวิตชีวิตหนึ่ง เราเกิดมาในสถานะของมนุษย์ ชีวิตชีวิตหนึ่งมันมีกายกับใจ ร่างกายนี้มันบีบคั้นอยู่แล้วละ ถ้ามันขาดอาหารมันตายทันที ร่างกายนี้ขาดน้ำไม่ได้ อาหารนี้อุดได้นะ แต่น้ำนี้อุดไม่ได้เลย ถ้าอดไม่ได้เลย พระพุทธเจ้าถึงว่า เราก็ดื่มน้ำของเราเพื่อประทังชีวิตของเราไป ประทังชีวิตของเราไปเพื่อประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เห็นหน้ากิเลส ให้ต่อสู้กับกิเลสได้

ฉะนั้น สิ่งที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์นี้มีคุณค่ามาก ฉะนั้น ทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ ทุกข์ดับไป สัจจะความจริงมันเป็นแบบนั้น แต่ด้วยกิเลสที่มันหลอก เกิดมาแล้วเป็นมนุษย์ มันจะมีความสุข มีความพอใจ เพราะสิ่งนี้มันดำรงชีวิตหนึ่งเท่านั้นนะ ถ้าใครมีสติมีปัญญานะ ชีวิตนี้สั้นนัก คุณติ ขนาดเทวดาเขาไปเที่ยวสวนกัน แล้วเขาจุติลงมาเกิด เกิดนั้นชีวิตหนึ่งนะ แล้วพอเขาตายไป เขาทำบุญกุศล เขากลับไปเกิดเป็นเทวดา เทวดาถามว่าไปไหนมานะ เห็นไหม ชั่วไปเที่ยวสวนยังไม่กลับเลย เขาลงมาเกิดเป็นมนุษย์นี้ภพชาติหนึ่งแล้วนะ ภพชาติหนึ่งคือ ๑๐๐ ปี เห็นไหม ๑๐๐ ปีของเราเท่ากับเขา ๑ วัน แล้วอายุขัยของเขาเท่าไร

ฉะนั้น บอกว่า เวลาบอก ชีวิตมนุษย์นี้มันเหมือนพยับแดด คือมันแป๊บเดียวๆ เราก็ว่ามันจะจริงหรือ ถ้าจริงหรือในมุมมองของใครล่ะ ถ้ามุมมองของเทวดา อินทร์ พรหม เขามองว่าชีวิตเรานี้สั้นมาก แต่เราไปมองสัตว์ที่มันอายุ ๗ วันละ อายุขัยสัตว์มันยังสั้นกว่าเราเข้าไปใหญ่ ฉะนั้น ชีวิตนี้เหมือนพยับแดด แต่เราอยู่กับชีวิตของเรา โดยกิเลสที่มันครอบงำไว้ เราก็ภูมิใจภูมิใจกันนะ เราจะอยู่กัน ๑๐๐ ปี เราจะอยู่กันตลอดอายุขัย เราจะอยู่กันไปจนฟ้าดินสลาย เราจะไม่มีวันตาย แต่เวลาความตายมันมาถึงตัว ทุกคนต้องทิ้งร่างนี้ไว้ แล้วจิตใจมันต้องหมุนไปในวัฏฏะ

เห็นไหม ถ้าเรามีสติปัญญา เรามีสติทันความรู้สึกนึกคิดเราเนี่ย เราจะไม่ต้องให้ชีวิตเราสูญเปล่า ถ้าชีวิตเราสูญเปล่า การทำหน้าที่การงานนั้นเพื่อความมั่นคงในชีวิต เพื่อมีปัจจัยเครื่องอาศัยของชีวิต พระเราออกบิณฑบาตเลี้ยงชีวิต สิ่งปัจจัย ๔ เรามีคนส่งเสริมอยู่แล้ว ถ้าคนส่งเสริมอยู่แล้วเราต้องย้อนกลับมาแล้วว่าเราเห็นภัยในวัฏสงสารไหม ถ้าเราเห็นภัยในวัฏสงสาร เราต้องมีสติปัญญา เราต้องแก้ไขหัวใจของเราให้ได้

สิ่งที่เป็นเรื่องโลกๆ เห็นไหม เรื่องโลกๆ นี่โลกียปัญญา โลกียปัญญามันมีสิ่งที่เป็นประจำโลก แต่เพราะมีอำนาจวาสนา เราถึงต้องทำมากขึ้นกว่านั้น ถ้าทำมากขึ้นกว่านั้นมันจะเป็นมรรค ถ้าเป็นมรรคนะ มันจะเป็นโลกุตตรธรรม

ถ้ามันจะเป็นมรรค มันเกิดขึ้นมาที่ไหนล่ะ

ถ้ามันจะเป็นมรรคขึ้นมา มันเกิดที่ว่าเราทำ เรามีสติปัญญาของเรา เราใช้คำบริกรรมของเรา เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเราให้จิตมันสงบเข้ามา ถ้าจิตมันสงบเข้ามานะ มันจะเริ่มมีความร่มเย็นเป็นสุข ถ้าความร่มเย็นเป็นสุข เวลาเราร้อนทุกคนว่าเราร้อน ทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ และทุกข์ดับไป ในเมื่อทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ เห็นไหม เราพุทโธๆ นี่คนทำงานทุกข์ใหม่ คนทำงานต้องอาบเหงื่อต่างน้ำ ทุกข์ทั้งนั้นนะ แต่คนทำงานที่อาบเหงื่อต่างน้ำ แต่เพราะเขาคิดว่าเป็นประโยชน์กับเขา เขาคิดว่าเขาได้สิ่งตอบแทน เขาได้เงินได้ทองมา เขายันหมั่นเพียรของเขา เพราะเขาอยากได้สิ่งนั้นเป็นทรัพย์สมบัติของเขา

เวลาหน้าที่การงาน ถ้าคนทำงานที่มีสติปัญญานี้ทุกข์ใหม่ เหนื่อยไหม? เหนื่อยทั้งนั้นนะ แต่มีผลตอบแทนขึ้นมาเขาบอกว่าเป็นความดีๆ ความดีของเขาเพราะเขาทำแล้วมันมีผลตอบแทนให้เขา ฉะนั้น สิ่งนี้เป็นผลตอบแทนทางโลก

แต่ถ้าเวลาเราทำงานของเราล่ะ เรากำหนดพุทโธของเราล่ะ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเราล่ะ มันเป็นการทำงานใหม่? มันเป็นการทำงาน งานนี้คืองานอะไร? งานนี้คืองานรื้อภพหรือชาติ ถ้างานรื้อภพหรือชาติ เขาไปรื้อกันที่ไหน ถักรื้อภพหรือชาติ เห็นไหม ทางโลกเขาเวลาเขาโอนสัญชาติขึ้นมาเขาก็เปลี่ยนสัญชาติไปเลย แต่การรื้อภพหรือชาตินะ รื้อภพหรือชาติโดยวิญญูเลย รื้อภพหรือชาติคือการเกิดการตายในวิญญู จิตใจที่มันเกิดมาเป็นเรา จิตใจที่เกิดมาเป็นมนุษย์ ที่สิ่งที่มีคุณค่า ถ้าจะรื้อภพหรือชาติ เราตั้งสติของเรา เรามีคำบริกรรมของเรา เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา

ถ้ามันสงบเข้ามา พอมันสงบเข้ามาๆ นี่จิตสงบมันมีความร่มเย็นแล้ว ทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ แล้วทุกข์ดับไป ดับไปเพราะอะไร เพราะถ้าสิ่งที่มันเกาะเกี่ยว สิ่งที่มีมันติดกักขฬ สิ่งที่เราไม่รู้มันเป็นความทุกข์ มันเป็นการกระทำที่ของจิตมันเสวยอารมณ์ มันเสวย มันดื่ม มันกิน มันเกาะเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก มันเป็นสัญชาตญาณที่ส่งออก เป็นธรรมชาติของมัน จิต อารมณ์ของจิต

ทุกอย่างรวมลง แล้วเป็นอารมณ์ความรู้สึกที่ออกมาขบคิดกันนี้ ออกขบคิดปัญหาต่างๆ ออกขบคิดเป็นวิชาชีพ ออกขบคิดเป็นหน้าที่การงาน เห็นไหม นี่ธรรมชาติของมัน

เราพุทโธๆ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิจนมันปล่อยวางๆ พอมันปล่อยวาง มันปล่อยวาง ที่มันไม่ขบคิดเรื่องอื่น มันขบคิดแต่เรื่องพุทโธ เอาพุทโธให้เป็นอาหาร ให้พุทโธให้จิตมันเสวย ให้พุทโธให้จิตมันดื่มกิน ถ้าจิตมันดื่มกินนะ มันอยู่กับพุทโธมันก็ไม่ออกไปขบคิดเรื่องอื่น มันพุทโธๆ เพราะพุทโธนี้เป็นพุทธานุสติ พุทธานุสติเพื่อเป็นรากฐานที่สร้างให้จิตที่มันปล่อยวาง อารมณ์ต่างๆ เข้ามา ถ้ามันปล่อยวางอารมณ์ต่างๆ เข้ามามันก็เป็นตัวของมันเอง ถ้ามันเป็นตัวของมันเอง นี่ทุกข์ดับไปๆ ใจ เพราะมันไม่แบกรับภาระ มันไม่เสวย ไม่ดื่ม ไม่กิน ไม่เอาสิ่งใดมาเป็นภาระให้จิตดวงนี้ จิตดวงนี้มันไม่มีภาระในตัวของมัน มันปล่อยวางทุกๆ อย่างมาเป็นอิสระของมัน เป็นตัวของมัน นี่ทุกข์ดับไปๆ

แล้วเวลาทุกข์ดับไปนี้มันมีความสุขใจ ถ้าจิตมันสงบโดยสัมมาสมาธิ มันรื่นเริง มันชุ่มชื่น เวลาพูดนี้เป็นภาษาพูดนะ เป็นภาษาสมมุติ ถ้าชุ่มชื่นเราก็คิดว่าเราชื่นชม...ไม่ใช่อย่างนั้น ไม่ใช่อย่างนั้น ความชุ่มชื่นมันชุ่มชื่นในตัวของจิต เห็นไหม รสของธรรมชาติซึ่งรสทั้งปวง รสของธรรมเราได้ดื่มกินรสของธรรม จิตมันได้สัมผัส มันได้สัมผัสของมันเป็นปัจจัยจัดตั้ง เป็นสันติภูมิก่อนใจดวงนั้น

แล้วถ้ากิเลสมันครอบงำ กิเลสอย่างละเอียดใจ กิเลสอย่างหยาบๆ คือสิ่งที่มันยุแหย่ มันยุแหย่ตะแคงร้าวหัวใจไปในอำนาจของมัน คิดสิ่งที่มันหลงไปก็เป็นโลก สิ่งที่ยุแหย่ให้เกิดความโกรธมันก็เป็นโทษะ นี่ความโลก ความโกรธ ความหลง มันก็เป็นที่ยุแหย่ จิตนี้ยุแหย่ของมันไป ถ้าเรามีสติปัญญา เราปล่อยวางสิ่งนั้นเข้ามาๆ มันก็เป็นอิสระของมัน ถ้าเป็นอิสระของมัน

ถ้าอวิชชาอย่างละเอียดละ อวิชชาอย่างละเอียดนะ มันไม่เข้าใจของมัน ถ้าไม่เข้าใจ นี่มีจักกัสมันโต มันไม่ทำงานชอบ...สัมมากัมมันโต งานชอบ เห็นไหม งานชอบในการกำหนดพุทโธ ในการสัมมาสมาธิ นี่งานชอบ ความชอบธรรม เห็นไหม ทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ และทุกข์ดับไป โดยวงจรของมัน โดยธรรมชาติของมัน มันเป็นอย่างนั้นอยู่อย่างนั้น แต่ไม่มีใครเห็นกิเลส ไม่มีใครดูแลใจ จิตใจมันก็เป็นของมันอยู่อย่างนั้น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรม เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้คั่นในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมาเองใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งแต่

อานาปานสติกำหนดความสงบรุ่มเย็นเข้ามา อานาปานสติกำหนดลมหายใจเข้ามา จิตสงบเข้ามานะ บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ สิ่งที่เราถือคั่นในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำลายอวิชชาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงได้วางธรรมและวินัยนี้ไว้ ที่ว่าเป็นธรรมๆ สิ่งที่เป็นธรรม

นี่กิเลสกับธรรมๆ แต่เราไม่เคยรู้เคยเห็น กิเลสมันเป็นแบบใด ธรรมมันเป็นแบบใด เรายังไม่เคยเห็นของมันไง ถ้าเราไม่เคยเห็น เราได้แต่ชื่อมา เราได้แต่จินตนาการมาว่ากิเลสเป็นแบบนี้ๆ ศีลขารธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก็ให้กิเลสมันเอาไปใช้ นี่กิเลสปกติ กิเลสธรรมดา กิเลสดิบๆ เราก็ทุกข์เราก็อาก เราก็สู้มันไม่ได้อยู่แล้วแหละ ถ้ากิเลสมันติดปีกขึ้นมา

สัมมากรรมมันโต คือการทำงานที่ถูกต้องชอบธรรม มันก็เกิดผลประโยชน์ขึ้นมา มีฉลากมันโต พอมันสงบเข้ามา ถ้ากิเลสมันครอบงำเข้ามา อืม! ว่างๆ สิ่งที่ว่าว่างๆ ทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ แล้วทุกข์ดับไป ทุกข์มันดับหมด มันมีความรุ่มเย็นเป็นสุขของมัน สิ่งที่เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิเข้ามา หรือเราใช้ปัญญาแยกแยะขึ้นมา นั่นเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งนั้นนะ

เวลาเราขึ้นมา เห็นไหม คุณติ เวลาความรู้สึกนึกคิดของเราขึ้นมา ความรู้สึกนึกคิดของเรามันก็ขบเกี่ยวอารมณ์สิ่งต่างๆ ตามแต่จริตนิสัยของคน เวลาเราใช้ความรู้สึกนึกคิดอย่างนี้ไปตรึงในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ กาย เวทนา จิต ธรรม ถ้าร่างกายมันไม่ใช่ของเรา สรรพสิ่งมันไม่ใช่ของเรา เห็นไหม เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพระไตรปิฎก เวลาพระไปถามว่าควรจะทำปฏิบัติอย่างไร

“เธอจงมองโลกนี้ว่าสักแต่ว่าโลก เธอจงมองทุกข์ว่าสักแต่ว่าทุกข์ ทุกข์กับเราไม่ใช่อันเดียวกัน มันเป็นสักแต่ว่าๆ”

ถ้ามันเป็นสักแต่ว่าที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการอย่างนั้น เพราะว่าจิตใจของเขามันมีหลักมีเกณฑ์ของเขา แล้วมันมีอำนาจาสนาของเขา เขาสหชาตินะ การเกิดพบเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วประพฤติปฏิบัติ เป็นสัทธวิhariก เป็นศาสนทายาทในสำนักขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาต้องมีอำนาจาสนาของเขา

ถ้ามีอำนาจาสนาของเขา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดง “ทุกชั้นนี้สักแต่ว่า โลกนี้เป็นสักแต่ว่า เองมองโลกนี้เป็นสักแต่ว่าทั้งหมดเลย” ถ้ามองโลกเป็นสักแต่ว่า มันเป็นความจริงขึ้นมา มันก็รวมลง มันก็ชำระล้างในใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติได้นั้นได้

แต่เวลาของเรานี้กิเลสมันติดปีก มันเป็นมิจลาก็มันโต มิจลาก็มันโตหมายความว่ามัน ไม่เป็นความจริงขึ้นมา เวลาพิจารณาเข้าไปถ้ามันปล่อยวางเข้ามาๆ มันปล่อยวางอย่างไร มันมี อะไรให้ปล่อยวาง สักแต่ว่า อะไรเป็นสักแต่ว่า ในเมื่อจิตใจของเรามันไม่เป็นความจริงขึ้นมา จิตใจของเรานี้มันไม่เป็นธรรม ก็ว่ามันไม่เป็นสัมมาสมาธิ ถ้าเป็นสัมมาสมาธิมันถึงมีกำลังของ มัน ถ้ามีกำลังขึ้นมามันจับต้องสิ่งใด มันชัดเจนของมัน ถ้ามันชัดเจนของมัน นี่คูสิ สัมมาสัมมาสัมมา โลกไปละ นี่กิเลสมันติดปีก มันถึงไม่เข้ามรรคไม่สามัคคี มรรคไม่ย้อนกลับมาทำลายกิเลสใจ

ถ้ากิเลสมันติดปีกนะ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป คูสิ เวลาจิตถ้ามันสงบ มันพิจารณาเข้ามา ถ้าพิจารณา คูสิ เพ่งกสิณเข้ามา กสิณต่างๆ กสิณลม กสิณไฟ กสิณต่างๆ นั้นเพ่งกสิณอย่างหนึ่งนะ แต่ที่เราเพ่งธรรม เราเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเพ่งธรรม ตรีกในธรรมๆ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามัน ไกลไปละ นี่กิเลสมันติดปีก มันถึงไม่เข้ามรรคไม่สามัคคี มรรคไม่ย้อนกลับมาทำลายกิเลสใจ

เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเพื่อจะทำลายกิเลส แต่เวลาปฏิบัติไปแล้วกิเลสมันติดปีก กิเลส มันทำลายในการประพฤติปฏิบัติได้นั้น นี่ความร้ายกาจของกิเลส กิเลสกับธรรมๆ นะ เราปฏิบัติ ธรรมเราต้องการชำระล้างกิเลสทั้งนั้นนะ แต่เวลาเราปฏิบัติไป เพราะกิเลสเป็นอวิชา อวิชาคือ ชาติรู้ คูสิ พลังงานที่มันมีพลังงาน ความร้อนกับพลังงานมันอันเดียวกันไหม นี่พลังงานมันมีความ ร้อนในตัวมันใช่ไหม

นี่ก็เหมือนกัน พลังงานที่มันมีอวิชา มันก็ออกมาด้วยกันใช่ไหม นี่พลังงานที่มีอวิชา พญามารที่มันครอบงำหัวใจอันนี้ ถ้าครอบงำหัวใจอันนี้ เวลามันศึกษาสิ่งใด มันมีอวิชานี้บวกลมา ทั้งนั้นนะ ถ้ามันมีอวิชามา เวลาเราจะพิจารณาเข้าไปเพื่อจะชำระล้างกิเลส มันถึงจะต้องมีสติมี ปัญญา แล้วมีความรอบคอบ ความรอบคอบต้องจับพิจารณาทุก ถ้ากาย กายมันเกิดจากใคร ถ้าจิต มันไม่จริง เห็นไหม เวลาพิจารณาทุกมันเป็นอุปาทาน มันเห็นกายโดยอุปาทานก็ได้ เห็นกายโดย ข้อเท็จจริงก็ได้ ถ้าจิตมันจริงขึ้นมา

ถ้าเราจะให้มันจริงขึ้นมา จริงมันมาจากไหนละ

จิตจริง มันจะรู้เห็นขั้นเป็นความเป็นจริง เห็นกายตามความเป็นจริง เห็นจิตตามความเป็นจริง มันจะเห็นกาย เวทนา จิต ธรรมตามความเป็นจริง ถ้าเห็นกาย เวทนา จิต ธรรมตามความเป็นจริงขึ้นมา มันละเอียดคนละ

งานทางโลก งานต่างๆ คุณิ งานทางวิทยาศาสตร์ เวลาเขาพิสูจน์กันมา แม้แต่ว่าเขาจะมองด้วยตาของเขา เขามองไม่เห็นหรอก เขาใช้กล้องจุลทรรศน์นะ เขาต้องเพาะเชื้อของเขาเพื่อพิสูจน์กันแล้วนะว่าเซลล์มันแบ่งตัวกันอย่างไร ไวรัสต่างๆ มันเข้ามาอย่างไร งานของเขานี้เขายังต้องใช้กล้องจุลทรรศน์เลย แล้วเวลาเราพิจารณาของเราขึ้นมา จิตเป็นนามธรรม มันละเอียดกว่านั้นอีก ถ้าละเอียดกว่านั้นอีก แล้วหัวใจของเรามันจริงหรือเปล่า มันมีหลักเกณฑ์จริงมากน้อยแค่ไหน ถ้ามันมีหลักเกณฑ์ตามความจริงของมันขึ้นมา มันรับรู้ไง ถ้ามันรับรู้ขึ้นมา มันจะเป็นสัมமாகัมมันโต มันจะมีแต่ความถูกต้องชอบธรรม ถ้ามีความถูกต้องชอบธรรมขึ้นมา มันไม่ใช่ว่ากิเลสพาใช้ กิเลสเอาธรรมะมาอ้างอิง

จะไม่โทษใครทั้งสิ้นนะ จะไปโทษใครไม่ได้เลย โทษหัวใจเรานี้แหละ เพราะเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราต้องการตามความเป็นจริงใช่ไหม

เวลาเราไปรักษาอาการเจ็บไข้ได้ป่วยกับหมอ เราก็ต้องการหายจากโรค เราไม่ใช่ไปรักษาอาการเจ็บไข้ได้ป่วยกับหมอกันใดก็ได้แล้วแต่ ให้หมอเขาเลี้ยงไข้เลี้ยงโรคนั้นไว้ แล้วเรารักษาแล้วเราก็ต้องมีค่าใช้จ่ายตลอดไป อย่างนี้เราก็เป็น

๑. โรคไม่หาย โรคไม่หายคือว่ามันก็มีการเจ็บไข้บ่อยๆ แอดๆ อยู่อย่างนั้นละ

๒. เราต้องเสียผลประโยชน์ เสียการรักษาอีก

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรารักษาอย่างนั้นมันก็เป็นสิ่งที่ว่าเราเสียเปรียบ นี่ไง เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันก็เป็นอันเดียวกัน ถ้าเราจะชำระล้างกิเลสของเราในหัวใจขึ้นมา ถ้ามันเป็นความจริง เวลาสัมமாகัมมันโต เวลางานชอบ เพียรชอบ ทุกอย่าง ความชอบธรรมขึ้นมา มันต้องความเป็นจริงสิ แต่ถ้าเวลามันเป็นมิจฉา มิจฉากัมมันโต กิเลสมันติดปีก

มันมีการศึกษา แล้วธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราศึกษามันเป็นสัญญา มันเป็นข้อมูลที่ว่าอวิชชามันเอามาอ้างอิง มันก็ติดปีกแล้ว แล้วเวลาเรามาทำสงบของใจ เวลามาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาความรู้ความเห็นขึ้นมา เพราะอะไร เพราะมีกิเลส อุปกิเลส กิเลสอย่าง

หยาบ กิเลสอย่างละเอียด กิเลสหยาบๆ ทุกคนก็รู้ได้ ความโลภ ความโกรธ ความหลง นี่มันเป็นกิเลสทั้งนั้นนะ แต่เวลากาวนาเข้าไป นี่มันว้าง เว้งว้าง มันผ่องใส นี่ก็อุปกิเลสทั้งนั้นนะ มันกิเลสอย่างละเอียดทั้งนั้นนะ เห็นไหม คุณกิเลสลี กิเลสมันยอมใครง่าย ๆ

เวลาเขาเอาปัญหามาโต้แย้งกัน เวลาคุยปัญหาหักกัน เวลาเขาจนด้วยเหตุผลเขาต้องยอมแพ้เลย แต่ก็เลสกับธรรมที่มันต่อสู้ในหัวใจของเรามันยอมแพ้ใคร ถ้ามันยอมแพ้มันก็ยอมสละชีวิตมันไป มันจะยอมสละชีวิตมันไหม? มันไม่ยอมสละชีวิตมันหรอก มันต้องรักษาวลตสงวนตัว มันต้องรักษาชีวิตของมันไว้ ถ้าจับได้ไล่ทัน มันก็บังเงาซะ จับได้ไล่ทันมันก็หลบหลีกไปซะ นี่มันไม่ยอม

ถ้ามันไม่ยอม เวลาเราใช้ปัญญาการพิจารณา มันออกลูกนี้ไง ถ้ามันออกลูกนี้ เห็นไหม
กิเลสอย่างดิบๆ มันก็เป็นสิ่งที่ว่า เพราะชื่อว่ากิเลส องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งชื่อให้ ชื่อ
ว่ากิเลสเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจทั้งนั้นนะ ชื่อว่าธรรมๆ ทุกคนปรารถนา ทุกคนอยากได้ เพราะความ
เป็นธรรมๆ

เวลาเรามีความขัดแย้งกัน เราจะเรียกร้องความเป็นธรรมๆ กันอยู่ เห็นไหม คำว่า “ความเป็นธรรม” ทุกคนต้องปรารถนา ทุกคนอยากได้ แต่เวลาคำว่า “กิเลส” ทุกคนรังเกียจทั้งหมดว่า กิเลสเป็นสิ่งชั่วร้ายสิ่งที่ไม่ดี แต่เวลามันบวกรวมในความรู้สึกราคาละ มันอยู่กับจิตใจของเราเนี่ย อวิชชา ปรมาภยา สงขารรา สงขารปรมาภยา วิญญาน อวิชชามันอยู่กับเรา มันอยู่กับความรู้สึกราคาละ แล้วเราจะทำอย่างไร แล้วเวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเนี่ยเราจะมาชำระล้างสิ่งที่มีมันหมักหมม สิ่งที่มีมันเป็นอนุสัย สิ่งที่มีมันนอนเนื่องมากับใจ ในหัวใจที่มีมันมากับเราเนี่ย เราจะชำระล้างสิ่งนี้

ถ้าชำระล้าง เวลาชำระล้างไป เราชำระล้างด้วยความพยายาม ความมุ่งมั่น และความ
อดสาหะของเรา แต่เวลากิเลสมันหายาบ กิเลสมันละเอียดคนละ กิเลสที่มันหายาบๆ ขึ้นไป มันพลิก
แปลงของมัน มันมีเล่ห์กลของมัน

เวลาเราทำโดยตรง เราทำตามคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาทำตามคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งทีพราหมณ์ ๑๖ ที่มาถามปัญหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาถามคนละข้อๆ ไม่เหมือนกันเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ตอบทีละคนๆ สุดท้ายโมฆราช โมฆราชนี่คนสุดท้ายเลยบอกว่า “โลกนี้ว่างไปหมดเลย”

“เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง แล้วกลับมาถอนอรรถานุทญฺญิ”

ไม่ใช่มองโลกเป็นความว่างแล้วจะว่างไปเลย

ถ้าเธอมองโลกเป็นความว่าง ถ้าเขาไม่มีความว่างของเขา เขาจะบอกถึงความว่างของเขาได้อย่างไร เพราะเขาบอกความว่าง บอกองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาจะมาพูดความไม่จริง ออกมาต่อหน้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้อย่างไร เพราะเขาว่างของเขาจริงๆ แต่เขาไม่เห็นตัวเขา นี่กิเลสมันติดปีก

แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง แล้วกลับมาถอนอรรถานุทญฺญิ” กลับมาถอนที่ผู้รู้ ผู้รู้ว่างนะ อะไรมันเป็นความว่างละ กลับมาถอนตัวนั้น เห็นไหม นี่เวลาพราหมณ์ ๑๖ เวลาแต่ละคนที่มาถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่เหมือนกัน แล้วจิตใจของเราละ

จิตใจของเรา เวลาเราศึกษาธรรมขึ้นมา เราปฏิบัติตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราบอกเราศึกษาธรรมมา เราเข้าใจของเรา เราจะทำตามนั้นๆ ปฏิบัติตามนั้นมันก็เป็นสัญญาทั้งนั้นนะ นี่เธรสอวดบาตรทั้งนั้นนะ เพราะว่าอะไร เพราะกิเลสของเรามันมีชีวิตนะ กิเลสของเรา นี่กิเลสดิบๆ มันก็หลอกหลวงให้เราล้มลุกคลุกคลาน เวลาปฏิบัติไปแล้วมันก็ติดปีกเลย

ดูสิ เวลาเขาได้มานโลภียกัน รู้วาระจิต รู้วาระต่างๆ อันนั้นมันอภิญญา อภิญญา ๖ มันก็เรื่องข้างนอกทั้งนั้นนะ อภิญญา ๖ อภิญญาคือความรู้ แล้วเวลาความรู้ อภิญญา ๖...๖ ตัวไหนละ ถ้าอภิญญาที่ ๖ รู้ว่ากิเลสสิ้นไป ถ้ารู้ว่ากิเลสสิ้นไป แล้วกิเลสมันสิ้นไปอย่างไรละ

แต่ถ้าเป็นข้อเท็จจริง เห็นไหม อภิญญา ๖ คือว่าเวลาสิ้นกิเลสไปนี่อภิญญา ๖ ตัวที่ ๖ นั้นคืออภิญญาที่รู้ว่ากิเลสสิ้นไป แล้วถ้ากิเลสสิ้นไป มันสิ้นไปอย่างไร มันสิ้นไปอย่างไรละ ฉะนั้นพอสิ้นไปอย่างไรนี้เป็นข้อเท็จจริงนะ แต่เวลาของเรา เราว่าเราอภิญญา ๖ เราได้หมดเลยทุกอภิญญา ๖ นี่กิเลสมันติดปีกไป มันย้อนกลับมา มันมาทำลายหมด ทำลายอะไร? ทำลายว่าถ้าเราปฏิบัติไปตามความเป็นจริง เราจะมีโอกาสชำระล้างกิเลส แล้วมีโอกาสได้เป็นพระอรหันต์แบบอภิญญา ๖ ได้จริงๆ

แต่ที่เราได้อภิญญา ๖ กิเลสมันติดปีกไป มันอ้างอิงว่าอภิญญา ๖...อภิญญา ๖ จากไหนล่ะ? อภิญญา ๖ ที่ว่า สิ่งที่ได้รับรู้จะจินตนาการไป รู้วาระจิตเขา รู้อนาคตสังขยาณ รู้ไปหมด มีหุทิพย์ตา ทิพย์รู้ นี่มันพาออกนอกทางไป

เวลากิเลสมันติดปีกนะ แล้วใครเป็นคนตรวจสอบล่ะ ถ้าใครเป็นคนตรวจสอบ กิเลสมันตรวจสอบให้ ถ้ากิเลสมันตรวจสอบให้ เพราะกิเลสมันติดปีก มันตรวจสอบให้ว่านี่อภิญญา ๖ เป็นอย่างนี้ ถ้าอภิญญา ๖ เป็นอย่างนี้ วาระจิตก็รู้แล้ว รู้วาระจิตเขาไปหมดนะ รู้ความนึกคิดของคนอื่น มันได้อะไร นี่หุทิพย์ไปรู้เสียงของคนอื่นมันได้อะไร มันรู้ อันนั้นเป็นการแก้กิเลสหรือ

แต่เวลาว่า ถ้ารู้ว่ากิเลสนี้สิ้นไป รู้ว่ากิเลสสิ้นไปมันก็มรรคไป ถ้ารู้ว่ากิเลสสิ้นไป อะไรมันสิ้นนะ มันสิ้นอย่างไรล่ะ นี่ถ้าไม่ให้กิเลสมันติดปีกนะ เราต้องตามความเป็นจริง ถ้าตามความเป็นจริง มันจริงอย่างไร ได้เห็นหน้ากิเลสใหม่ นี่กิเลสมันร้ายกาจอย่างนี้ ถ้ากิเลสมันร้ายกาจอย่างนี้ แล้วมันเป็นกิเลสของเรา เพราะอะไร เพราะมันอยู่ในหัวใจของเรา มันไม่ใช่เป็นกิเลสของใครนะ มันเป็นกิเลสของเรานะ ถ้ามันเป็นกิเลสของเราใช่ไหม เราอยากพ้นจากทุกข์ใช่ไหม คูสิ เวลาคนเกิดมาด้วยบุญกุศล เขาเกิดมาชีวิตเขาประณีตมาก ชีวิตของเขามีแต่ความสุข นี่เป็นเรื่องโลกนะ

ถ้ามีความสุข ถ้าเราเพลิดเพลินกับชีวิตนี้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นกษัตริย์นะ ชีวิตนี้จะประณีตขนาดไหน จะเป็นกษัตริย์ จะเป็นเศรษฐีกุมภพี่ จะเป็นคนทุกข์คนจนคนยากจนเข็ญใจ ทุกข์ทั้งนั้นนะ ถ้าทุกข์ตัวนี้ทุกข์มันบีบคั้น ถ้ามีสติขึ้นมา นี่เรามีชีวิตเหมือนกัน ในชีวิตนี้มันมีจิตเหมือนกัน ถ้าจิตออกจากร่างกายตาย ถ้าในชีวิตนี้มีจิตเหมือนกัน ถ้าเรามาแก้ไขที่นี้ นะ อริยทรัพย์ ถ้าเราแก้ไขที่นี้ แก้ไขในหัวใจของเรา ถ้าแก้ไขในหัวใจของเรา ทำความเป็นจริง ขึ้นมามันก็เป็นมรรค

นี่ไง อภิญญา ๖ รู้ว่าทุกข์สิ้นไป ทุกข์อย่างไร นี่รู้ว่าสิ้นหมดไปนะ ถ้าไม่ให้กิเลสมันติดปีก ไม่เอาอันนี้มาอ้างอิง ถ้ากิเลสมันติดปีก มันเอาอันนี้มาอ้างอิง อ้างอิงมันก็ฉานโลกีย์ไป อภิญญามันก็อภิญญา ๕ มันก็เป็นเรื่องของอภิญญาอยู่แล้ว แต่ถ้าเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา อภิญญา ๖ รู้ว่าทุกข์สิ้นไป รู้ว่าทุกข์สิ้นไปมันก็เป็นมรรค แล้วเป็นมรรค มรรคปฏิบัติอย่างไร ถ้ากิเลสมันไม่ติดปีกนะ ถ้ากิเลสติดปีก เอาอย่างนี้มาอ้างอิง มันเป็นเรื่องโลก มันเป็นเรื่องฉานโลกีย์ เพราะอะไร เพราะกิเลสมันอ้างอิงเอง มันตรวจสอบ กิเลสมันว่าเราจะตรวจสอบตัวเราเอง ให้อ้างอิงว่ากิเลสมันตรวจสอบไป ไม่ใช่ธรรมตรวจสอบ

ถ้าธรรมมันตรวจสอบ มันจะเป็นสัมมากัมมันโต ถ้าสัมมากัมมันโต เราพิจารณาของเราขึ้นไป จิตมันสงบแล้วให้ออกทำงาน ถ้ามันไม่ทำงาน มันจะไม่ได้งานใดๆ มา คนจะทุกข์จนเชียวใจ ร่ำรวยขนาดไหน ถ้าเขาไม่ทำงานมา เขาใช้ทรัพย์สมบัติของเขาไป สักวันหนึ่งทรัพย์สมบัติเขาต้องหมดแน่นอน ถ้าหมดแน่นอนแล้วถ้าเขาไม่ทำงานเขาจะเอาอะไรมากินมาใช้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันสงบขนาดไหน ถ้ามันพิจารณาเข้ามา ถ้ามันไม่ทำงานของมัน ถ้าไม่ทำงานของมัน มันไม่เป็นโลกุตตรธรรม มันก็ไม่น่าเป็นมรรคใจ แต่ถ้ามันเป็นปัญญาที่เราใช้ของเราอยู่ มันเป็นสัญญาต่างๆ มันเป็นตรรกะ มันเป็นสัญญาญาณ มันเป็นสถานะที่มนุษย์มีอยู่แล้ว คำว่า “มนุษย์มีอยู่แล้ว” นี่จิตมันเสวยอารมณ์ อารมณ์กับจิตมันมีกันอยู่แล้วโดยธรรมชาติของมัน นี่ฤทธิชีไพรเวลาเขาปฏิบัติกันไป เขากำหนด เขาสงบรวมเย็นของเขาได้ เขาก็เหาะเหินเดินฟ้าได้ เขารู้วาระจิตได้ เขาทำได้หมดนะ อภิญญาเนี่ยมันทำได้หมดเลย นี่ฉานสมาบัติทำได้ทั้งนั้นนะ

ถ้าฉานสมาบัติ ถ้าทำได้อย่างนั้นแล้ว ถ้าไม่ออกฝึกหัดใช้ปัญญา ไม่ออกฝึกหัดใช้ ถ้าปัญญามันไม่เกิดขึ้น มันไม่เป็นโลกุตตรธรรม ถ้าโลกุตตรธรรม จิตตามความเป็นจริงแล้วโลกุตตรธรรม ถ้ามันพิจารณาของมันนะ มันสะท้อนหัวใจนะ มันสะท้อนหัวใจก็สะท้อนกิเลสใจ เพราะกิเลสนะ อนุสัยมันนอนเนื่อง มันเป็นสันดานนอนเนื่องในใจนั้นนะ ถ้ามันสะท้อน นั้นนะเป็นมรรค นี่กิเลสมันกลัวตรงนี้ ถ้ากิเลสมันกลัวตรงนี้มันจะหักปีกมัน อย่าให้มันติดปีกแล้วบินไป

กิเลสธรรมดาเราก็สู้มันไม่ได้อยู่แล้ว แล้วปฏิบัติมานี้ปฏิบัติมาเสริมมันอีก เสริมกิเลสเข้าไปอีก พอกิเลสมันเสริมเข้าไป มันติดปีกขึ้นไป มันกระพือปีก มันลากไปเลย แล้วลากจิตหัวใจนี้ไป แล้วทำแล้วเป็นประโยชน์กับตัวเราไหม ถ้ามันไม่เป็นประโยชน์กับตัวเรา เพราะมันทำอย่างนั้นมันเจริญแล้วเสื่อม เรื่องของโลก ฆานโลกีย์ เหาะเหินเดินฟ้า พอจิตใจมันวูบไหวมันก็ตก มันไปไหนไม่รอดหรอก รู้วาระจิตเดี๋ยวมันก็เสื่อม รู้วาระจิตนี้ใครเป็นคนรู้? ก็จิตเราเป็นคนรู้ ถ้าจิตเป็นคนรู้ ถ้ากิเลสมันติดปีกมันก็ว่ามันรู้ถูกต้องดีงาม แล้วมันเป็นความจริงไหม ถึงเป็นความจริงก็ไม่ได้ประโยชน์กับจิตดวงนั้น เพราะเป็นเรื่องของเขา ความคิดของเขา แล้วความคิดของเราละ

แต่เวลาครูบาอาจารย์ท่านมีขึ้นมาท่านมีไว้เพื่อเป็นเครื่องมือ เครื่องมืออะไร? เครื่องมือคือตรวจสอบใจ เครื่องมือคือรู้เท่าไร คนเราจะทำงานมันต้องมีเครื่องมือของเขา ถ้าคนที่มีอภิญญาขึ้นมา อย่างเช่นหลวงปู่คือท่านมีของท่านก็ประโยชน์ของท่าน นี่ครูบาอาจารย์เราก็มี อภิญญา ๖ ก็มี แต่อภิญญา ๖ ท่านสอนอะไร? ท่านก็สอนอริยสัจนี้แหละ ท่านก็สอนพิจารณาในกาย ในเวทนา

ในจิต ในธรรมเหมือนกัน เพราะมันทำขึ้นมา ผลมันตอบสนองขึ้นมาๆ นี่มันหักปีกกิเลสให้กิเลส มันยอมจำนน ถ้ากิเลสยอมจำนน พิจารณาไปมันเห็นจริงตามความเป็นจริงของมัน ถ้าเห็นจริงของมัน นี่มันสำรอก มันคายของมันออก ถ้ามันคายของมันออก นี่มันรู้จริงอย่างนี้ไง

คำพูดนะ คนเรามันไม่เคยสำรอกคายสิ่งใดออกไป มันรู้ได้อย่างไรว่าจะไร่มันคายออกไป จากหัวใจนี้ ถ้ามันสำรอกมันคายของมันออก ถ้าสำรอกคายออกด้วยอะไร ทำอย่างใดมันถึงสำรอก คายมันออกไป ถ้าสำรอกคายออกไปนะ มันพิจารณาของมัน เราฝึกหัดใช้ปัญญา ถ้าปัญญามัน เกิดขึ้น เห็นไหม นี่สัมมากัมมันโต งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ สติชอบ ปัญญาชอบ ถ้าปัญญา ชอบ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค...นิโรธ นิโรธธรรม มันจะเกิดขึ้นมาได้ยังไงถ้ามันไม่มีมรรค ญาณที่มาชำระล้างที่มันมาเพื่อชักฟอกหัวใจนี้ ถ้าชักฟอกหัวใจนี้ เห็นไหม

หน้าที่การงานของเขา เขาทำของเขา เห็นไหม เครื่องซักผ้า เขาซักได้แต่ความสะอาด แล้ว เดียวนี้คนไม่ต้องทำแล้ว นี่ก็เหมือนกัน เวลามรรคขึ้นมานี้ยกให้คนอื่นใช้ไหม มรรค เวลามันจะ เกิดขึ้นมาก็ให้ครูบาอาจารย์ใช้ไหม ยกให้ผู้ที่ปฏิบัติ เราจะมีรู้ตามๆ เป็นความจริงไหม

เครื่องซักผ้านี้วิทยาศาสตร์เขาคิดขึ้นมาเพื่อประโยชน์กับสังคม เพื่อความสะดวกสบาย เท่านั้น แต่เวลามรรคญาณที่มันชักฟอกจิตนะ มันไม่มีการสั่งซื้อหาที่ไหนหรอก โรงงานไหนก็ สร้างขึ้นมาไม่ได้ มันจะต้องเป็นหัวใจของเราสร้างขึ้นมา แม้แต่เราจะสร้าง เราจะประพฤติปฏิบัติ ขึ้นมาให้มันเป็นอริยสัจจะความจริงขึ้นมา กิเลสมันยังขัปไต กิเลสมันยังทำให้คลาดเคลื่อน กิเลส ยังทำให้เศร้าหมอง กิเลสมันทำให้เงาออกไปจากหลักการความเป็นจริง ถ้ากิเลสมันเงา เห็น ไหม คุณกิเลสมันเงาไป แล้วมันทำไปแล้ว สิ่งที่ทำไปมันทำความพอใจใจ

คนเราถ้าพละกำลังมันอ่อนแอเนะ สิ่งใดที่เกิดขึ้นกับใจก็ไปเชื่อถือมัน ก็ไปเห็นตามความ เป็นจริงว่ามันจะเป็นความจริงกับใจดวงนั้น ถ้าจิตใจมันอ่อนแอ ถ้าจิตใจที่เข้มแข็งล่ะ เข้มแข็งก็ทำ ขึ้นมาถ้ากิเลสมันขัดแย้งขึ้นมา เข้มแข็งขนาดไหน จิตมันไม่ลงจะทำอย่างไร ถ้าจิตมันไม่ลงขึ้นมา มันก็หยาบกระด้าง ถ้าหยาบกระด้าง ถ้าเห็นสิ่งต่างๆ นั่นก็อีกเรื่องโลกทั้งนั้นนะ

แต่ถ้าจิตมันละเอียดเข้ามาละ จิตละเอียดเข้ามาแล้วจิตมันจริง ถ้าจิตมันจริง สัมมาสมาธิ จริง แล้วเกิดคำริชอบ สัมมาปัญญา ถ้ามันเกิดชอบขึ้นมา มันพิจารณาของมันขึ้นไป เห็นไหม ถ้า ความชอบธรรมมันเกิดขึ้น นี่เราหักปีกมันไปเรื่อยๆ หักปีกหมายความว่ามันไม่ออกไปอดีตภพ ถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค

อรรถกถาญาณุโยคเวลาทำไปมันขัดข้องหมองใจไปตลอด กามสุขัลลิกานุโยคทำไปแล้วมันมีแต่ความพอใจ มีแต่ความดีงามไปตลอด นี่กิเลสมันติดปีก กิเลสมันสอดเข้ามาใน ถ้าอรรถกถาญาณุโยค เวลาพิจารณาไป เวลาพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม ตกไม้ตกมือ หลุดไม้หลุดมือ ไม่มีสิ่งใดประสบความสำเร็จสักที มีแต่ความขัดข้องหมองใจไปทั้งนั้นนะ

แต่เวลาพิจารณาไปมันปล่อยโดยไม่มีเหตุมีผลไง กามสุขัลลิกานุโยคใจ โอ้ย! มันมีแต่ความปล่อยวาง มีแต่ความว่างว้าง มีแต่ความพอใจ มีแต่ความสุข ความสงบ ความระงับ...กิเลสมันเข้ามาสอดแทรก เวลากิเลสเข้ามาสอดแทรกมันทำให้ลุ่มลูกลุ่มหลานทั้งนั้นนะ เพราะเราเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราก็ตะลึงเข้าไปชำระล้าง เราจะทำขึ้นมาให้มันตามความเป็นจริง นี่เราฝึกฝนกันมานานนะ ถ้าเราฝึกฝนกันมานาน นานมากน้อยขนาดไหน

ดูสิ ดูในถ้ำ หินย้อยกว่ามันจะย้อย น้ำหยดมา สิ่งทีสารตะกอนมันตกค้างมา จนกว่ามันจะเป็นหินงอกหินย้อย มันทำของมัน มันใช้กาลเวลา นี่จิตใจของเรา เวลาเราประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา เราก็ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบของเรา ถ้าความละเอียดรอบคอบ เห็นไหม มันจะผิดพลาดอย่างไร นี่มันเป็นเรื่องอำนาจาสนา เราจะไม่เอาสิ่งที่เราประพฤติปฏิบัตินี้ไปเทียบเคียงกับใคร

เวลาครูบาอาจารย์ของเราะ หลวงปู่เจี๊ยะ หลวงตา ท่านออกปฏิบัติพรรษาแรกพรรษาสอง ท่านได้ของท่านแล้ว แต่เวลาท่านศึกษามา ศึกษามา ๗ ปี หลวงปู่เจี๊ยะท่านออกปฏิบัติปีสองปีท่านได้แล้ว แต่ขณะที่จะปฏิบัติต่อเนื่องขึ้นไป หลวงปู่มันท่านเกี่ยวเชืงนะ ท่านให้อุบาย ท่านคอยบอก ท่านคอยจูง ท่านคอยลาก ท่านคอยจะจุดไป เห็นไหม ดูสิ ประวัติการภาวนาของท่านมันลุ่มลูกลุ่มหลานไปหมดนะ

ถ้าจิตมันสงบแล้ว จิตมันมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมาแล้ว มันก็ว่าสิ่งนั้นเป็นผลของมัน ถ้าเป็นผลของมันก็เป็นผลของกิเลสไง แล้วเราจะรู้ได้อย่างไร เพราะเราก็ออยู่ใกล้ครูบาอาจารย์ใช่ไหม ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติมา ครูบาอาจารย์ของเราเป็นพระอรหันต์นะ ถ้าเรายู่ใกล้ครูบาอาจารย์ของเรา เราก็อประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เรายู่ใกล้ครูบาอาจารย์ เราก็อครูบาอาจารย์ท่านเห็นด้วย มันก็ต้องเป็นความจริงสิ แล้วมันเป็นความจริงไหมละ? มันไม่เป็นความจริง ถ้าไม่เป็นความจริง ท่านก็ให้อุบาย ท่านคอยชี้แนะ ท่านคอยพยายามดึงเราขึ้นไป ถ้าดึงเราขึ้นไป เห็นไหม ดึงขึ้นไป

ไปสู่อะไร? ดึงเข้าไปสู่ความจริงไง ถ้าดึงเข้าไปสู่ความจริง เวลาจิตของเราประพฤติปฏิบัติขึ้นไปตามความเป็นจริงแล้วนะ นี่ความจริงมันมีหนึ่งเดียวไง

เวลามันพิจารณาไปมันเป็นตทั้งคพหามันก็ปล่อยวางๆ ปล่อยวางอย่างไรมันไม่ถึงที่สุดหรอก ปล่อยวางอย่างไร เห็นไหม ถ้าปล่อยวางแล้วกิเลสมันยังแทรกมาตลอดๆ เพราะอะไร เพราะมันยังมีมันอยู่ มันยังมีสมุทัย มันยังมีสมุทัยความเห็นผิดอยู่ นี่สมุทัยคือต้นหาความทะยานอยากมันมีบวกมาตลอด แม้แต่ปล่อยวางกายนี้มันยังเป็นสมุทัยเลย ถ้าไม่มีสมุทัย ทำไมมันไม่สมุจเฉทละ

เวลามันพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ เวลาสมุจเฉทพหามัน เห็นไหม สมุจเฉทพหามันมันไม่มีสมุทัยบวกเข้ามาเลย มันเป็นสังขธรรม มรรคสามัคคี มรรคมันรวมตัว ถ้ามรรคมันรวมตัว ดุติ ความสะอาดบริสุทธิ์นะ ๕๕.๕๕ มันไม่ ๑๐๐ เปอร์เซนต์สักที ทำอย่างไร ๙๐ เปอร์เซนต์ ๘๐ เปอร์เซนต์ ๕๐ เปอร์เซนต์ นี่ขึ้นๆ ลงๆ อยู่อย่างนั้นนะ ถ้าภาคปฏิบัติขึ้นมานะ ถ้ากิเลสมันติดปีก มันลบมาเหลือ ๕ เปอร์เซนต์ด้วย ต่ำกว่า ๕๐ เปอร์เซนต์ลงมานี้เราก็ก๊แยแล้ว ถ้าต่ำกว่า ๕๐ เปอร์เซนต์มันก็ต่ำกว่าโลกแล้ว นี่เราประพฤติปฏิบัติขึ้นไป เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นไปมันก็ไม่ ๑๐๐ เปอร์เซนต์ นี่เพราะอะไร เพราะมันมีสมุทัยเจือเข้ามาตลอด สมุทัยเจือเข้ามานี้มันปล่อยวาง ปล่อยวางขนาดไหนมันไม่ ๑๐๐ เปอร์เซนต์

ถ้าไม่ ๑๐๐ เปอร์เซนต์ เราก็คงต้องหมั่นเพียรของเรา ถ้ามันพิจารณาแล้ว มันใช้ปัญญาแล้ว มันเหนื่อยนะ การใช้ปัญญาพิจารณานี้เหนื่อยมาก พอเหนื่อยมากแล้วถ้ามันพิจารณาไปแล้วมันไปยันกันไว้ ยันกันไว้คือเสมอ นี่ชนะก็ไม่ชนะ จะแพ้ก็ไม่แพ้ มันยันกันไว้อย่างนั้นนะ ถ้าคนที่ฉลาดเห็นไหม ถ้ายันกันไว้ ๕๐-๕๐ เดียวมันก็จะถูลู่ถูกัง มันก็จะถอยลงมา วางไว้ดีกว่า ถ้าวางไว้แล้วกลับมาทำความสงบของใจให้มากขึ้น กลับมาทำความสงบของใจ ปัญญาอบรมสมาธิก็เพื่อให้ความมั่นคง ไม่ต้องเสียตาย ไม่ต้องหวั่นไหว ไม่ต้องตกใจ เพราะนี่ก็คือวิธีการอันหนึ่ง นี่ก็คือการทำ ความสงบของใจอย่างหนึ่ง

ถ้าทำความสงบของใจอย่างหนึ่งมันก็เป็นมรรคหนึ่งในมรรค ๘ สัมมาสมาธิ ถ้าขาด สัมมาสมาธิ เห็นไหม มันมีแต่จะเสื่อมสภาพลง จะต่ำต้อยไปตลอด เราทำงานเหนื่อยล้าหนัก แล้วเราก็ก็น้ำๆ สิ่งที่จะเป็นดึกกลับเสียหาย สิ่งที่จะดีนะ เราทำงานแล้วเราขยันหมั่นเพียร เราเคยทำได้ประโยชน์แล้วเราทำของเรา แต่ครั้งนั้นกับครั้งนี้ไม่เหมือนกัน ครั้งนั้นเพราะเราไม่รู้สิ่งใด

เราพยายามฝึกฝนของเรา มันก็ได้ประโยชน์ของมันขึ้นมา แต่ครั้งนี้กิเลสสมุทัยมันสอดแทรกเข้ามา มันอ้างอิงว่าเป็นอย่างนั้น มันอ้างอิงว่าครั้งนั้นครั้งนี้ เห็นไหม เวลากิเลสมันสอดแทรกเข้ามา นี่เราเคยทำได้ เราเคยปฏิบัติได้ เราเคยมาแล้ว

เคยนั้นมันคืออดีตไง อดีตอนาคตแก้กิเลสไม่ได้ ถ้าเป็นปัจจุบันละ ถ้าปัจจุบัน ถ้ามันทำไม่ได้ วางไว้ แล้วกลับมาทำความสงบของใจ การทำความสงบของใจนี้มันก็เป็นวิธีการอันหนึ่ง มันไม่เสียหาย มันไม่เสียหายหรอก เพราะจิตมันมีกำลังแล้วเราพิจารณา มันกลับใจ เห็นไหม ทำงานเสร็จเหนื่อยแล้วพัก พักฟื้นตัวแล้วทำงานต่อ งานนั้นกลับก้าวหน้าไป

ฝึกทำๆ นะมีแต่ความผิดพลาด มีแต่ความเสียหาย ต้องมาซ่อมแซม ซ่อมแซมสิ่งที่ทำให้เสียหายนี้มันเข้าไปอีกตั้งเท่าไร นี่ทำตรงนี้ก็ผิด ทำตรงนี้ก็ใช้ไม่ได้ พอเราจะทำใหม่เราก็ต้องมาซ่อมแซมสิ่งนี้ กว่ามันจะก้าวเดินต่อไปข้างหน้า แต่ถ้าวางไว้ เพราะเราไม่มีกำลัง เราวางไว้ แล้วเรากลับมาพุทโธ กลับมาทำสมาธิ พอมีความสงบร่มเย็นขึ้นมาแล้วกลับไปนะ นี่ทำงาน เห็นไหม สิ่งที่ชอบๆ นี่ยกทิ้งเลย ทำใหม่ป๊ปปๆ ไปเลย ถ้าทำไปแล้วมันก็ปล่อยวาง มันก็เป็นความจริงขึ้นมา

พอความจริงขึ้นมา ความจริงขึ้นมามันเกิดมาจากอะไรละ? เกิดจากที่เราไม่ให้กิเลสมันหลอก ไม่ให้กิเลสมันคิดปึกแล้วพาเราบินไป เราจะอยู่กับธรรม เราจะปฏิบัติตามความเป็นจริง ให้เป็นสัมมากัมมันโต งานชอบ ระลึกชอบ เพียรชอบ สติชอบ นี่ความชอบธรรม ถ้ามันเป็นความชอบธรรม มันก็ปล่อยวาง ถ้าความชอบธรรมนะ ความชอบธรรมนี้หมั่นคราดหมั่นไถ หมั่นฝึกหัด หมั่นมีการกระทำ ถ้ามีการฝึกหัดมีการกระทำ ความชำนาญมันเกิดขึ้น

เห็นไหม เราฝึกหัดงานมาขนาดไหน ถ้ามีความชำนาญเกิดขึ้น ถ้าทำงานทำตามหน้าที่ งานก็คืองาน เห็นไหม เราทำหน้าที่การงาน งานนี้ทำเสร็จแล้วไม่มีวันจบหรอก ทำหน้าที่การงานไปตลอดชีวิต ทำเสร็จแล้วคนอื่นยังมาทำต่อไปถ้าโลกนี้ยังอยู่ต้องกิน ยังต้องใช้สอยกันต่อไป งานต้องมีตลอดไป เพราะงานคือการดำรงชีวิต แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป เวลามันพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ เวลาถึงที่สุด เวลามันขาด เห็นไหม งานมันจบ งานมันจบเพราะมันสำรวจมันคายออก

พอสำรวจคายออก สิ่งที่เป็นสมุทัยเจือปนเข้ามา มันถึงไม่ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ไม่สะอาดบริสุทธิ์ มรรคไม่สามัคคี มรรคนี่ฝึกหัด นี่ปัญญามันหมุน เวลาปัญญาหมุนตัวๆ ปัญญามันหมุน

พอปัญญามันหมุน มรรคมันเดินตัว มรรคมันหมุนของมันเป็นธรรมจักร สิ่งที่เป็นธรรมจักรมันก็ บดขยี้กิเลส บดขยี้ทำลายกิเลส แต่ถ้ากิเลสมันรู้จักหลบจักหลีก มันพ้นตัวของมันขึ้นมา เวลา มัน หมุนกลับ เห็นใหม่ นี่หมุนเหมือนกัน แต่เป็นกงจักร สิ่งที่เป็นกงจักรมันทำลายใจ ทำลายความ พากความเพียร ทำลายโอกาสของเรา ทำลายให้การปฏิบัติของเราผิดเพี้ยนไป พอผิดเพี้ยนมันก็ไม่ มัชฌิมาปฏิปทา มันก็ไม่สมควร มันไม่สมควรของมัน

แต่เวลาเรฝึกหัดบ่อยครั้งเข้า นี่ใช้ปัญญาอย่างนี้แล้วผิดพลาด ใช้ปัญญาอย่างนี้แล้วถูกต้อง ใช้ปัญญาอย่างนี้แล้วทำไมมันถึงๆ นี่ไง การปฏิบัติมันมีอย่างนี้นะ ปฏิบัติของเราไป ปฏิบัติซ้ำแล้ว ซ้ำเล่าๆ คนที่ฝึกหัดงาน ทำงานปฏิบัติงาน แต่ถึงเวลาที่สุดเวลามันจบ เห็นใหม่ มันจบที่ไหน เวลา มันจบ มันจบเพราะอะไร เพราะทำงานจนชำนาญแล้วนะ

เวลาปฏิบัติขึ้นมาทุกคนต้องมีความพยายาม ความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะ ส่งเสริมขึ้นมาๆ เวลาถึงที่สุดมันขาด เวลามันขาดนะมรรคสามัคคี เวลามันรวมตัวสมุจเฉทปหาน มันขาดไปเลย สังโยชน์ขาดไปเลย เห็นใหม่ ยถาภูตฺ ญาณทสฺสนํ...ยถาภูตฺ คือมันขาดไปแล้ว ขาด ในอะไรล่ะ

ถ้าพิจารณากาย เวลาขาดขาด รวมลง แยกเป็น ๓ ทวีปเลย กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็น ทุกข์ จิตรวมลง พิจารณาเวทนา พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า พิจารณาเวทนามันก็ปล่อย พิจารณาเวทนา เห็นใหม่ เวทนาไม่ใช่เรา เราไม่ใช่เวทนา มันก็ปล่อย ปล่อยเฉยๆ มันไม่มีเหตุมีผลของมัน เวลามัน ปล่อยนะ เวทนาไม่ใช่เรา เราไม่ใช่เวทนา เวทนาไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่เวทนา แล้วอะไรเป็นสุข เป็นทุกข์ล่ะ

นี่พอเวลามันปล่อย มันมีผู้รู้ใจ มันปล่อยไป จิตมันปล่อยแล้วเวลาขาดไปแล้วมันต้องรู้มัน ต้องเห็นของมันสิ มันเห็นของมัน นี่ไง สิ่งที่ว่ากิเลสมันติดปีกนี้มันหลอกลวงมาตลอดเลย แต่ เพราะเราไม่รู้ไม่เห็นมัน เราถึงให้มันจุมูกไป แต่เวลาเราทำขึ้นมา นี่จุมูกต่อสู้กับมัน พิจารณา กับมันจนถึงที่สุดแล้ว เวลามันขาด เห็นใหม่ เวลากิเลสถ้าทุกอย่างไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ทุกข์ เวทนา ไม่ใช่เรา เวทนาไม่ใช่ทุกข์ แล้วมันขาดอย่างไร นี่มันขาดแล้วมันสิ้น เห็นใหม่ กาย เวทนา จิต ธรรม จิตก็เหมือนกัน ธรรมก็เหมือนกัน พิจารณาแล้วมันเหมือนกันหมดนะ พิจารณาสิ่งใดสิ่ง หนึ่งแล้วมันรู้เหมือนกันหมดเลย แต่เวลาพิจารณาขึ้นไปแล้วอยู่ที่ปัจจุบันมันเกิดขึ้นสิ่งใด เราจับ

สิ่งนั้นมาพิจารณาของเรา พิจารณาเพื่อฝึกหัดจิตของเรา ฝึกหัดจิตให้มันพิจารณาของมัน เห็นไหม นี่การทำงานๆ เวลามันจบแล้วจบ

งานการปฏิบัตินะ งานการรื้อถอนหรือชาติมันมีวันจบไป เวลามันจบแล้ว เห็นไหม ชั้น ๕ ไม่ใช่เราเราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชั้น ๕ จบ นี่สักกายทิฐิความเห็นผิด จบ พอมันจบแล้วมันพิจารณาต่อไป สิ่งที่จะพิจารณาต่อไปมันต้องมีความหมั่นเพียร นี่เขาเรียกคน ภาวนาเป็น ภาวนาเป็นมันเริ่มต้นจากตรงนี้นะ เริ่มต้นจากภาวนาไม่เป็น เห็นไหม เราจะไม่รู้เลย อะไรเป็นกิเลส อะไรเป็นธรรม

ถ้าอะไรเป็นกิเลส อะไรเป็นธรรม นี่ศึกษาธรรมมาๆ ถ้าใจหายๆ ศึกษาธรรมมา ศึกษามา เพื่อความชอบธรรม เวลาปฏิบัติขึ้นมาแล้ว ความชอบธรรม ชอบธรรมก็ชอบกิเลสไป เพราะกิเลส กับเรานั้นเป็นอันเดียวกันไง ถ้าความชอบธรรม อะไรมันชอบธรรมละ ถ้าพิจารณาแล้วซ้ำแล้วซ้ำ เล่าขึ้นมา เห็นไหม ถ้าพิจารณาจนจิตมันสงบ จิตต่างๆ มันติดปีกเลยนะ มันจะเห็นฟ้า มันจะไป ตามแต่อำนาจกิเลสที่มันจะตามไป

ฉะนั้น เราต้องมีสติยับยั้งไว้แล้วทำให้มันเป็นมัชฌิมาปฏิปทา ให้มันสมควรของมัน ให้ งานชอบเพียรชอบ แล้วประพฤติปฏิบัติของเราเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา จนเห็นกิเลสตามความเป็นจริง เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง พิจารณาจนละเอียดรอบคอบขึ้นมา จนถึงที่สุดแล้วกิเลสขาด เวลาขาดไป สิ่งที่ไม่ขาดก็ทำมาแต่ต้นจนเนิ่นนานมา เวลามันไม่ขาดนะ นี่ฝึกฝนๆ เวลาขาด หนเดียว ทำมาเกือบเป็นเกือบตาย แต่เวลาขาด ขาดเลย จบ

พอจบแล้วนะ สิ่งที่ยึดแล้ว สิ่งที่ยึดเป็นสิ่งที่ละเอียด กิเลสที่ละเอียดละ สกิทาคามีมรรค อนาคามีมรรค อรหัตตมรรค เจริญก้าวหน้าต่อไป การเจริญก้าวหน้าต่อไป เพราะคำว่า “ภาวนา เป็น” ภาวนาเป็น พิจารณาล้มลุกคลุกคลานมาขนาดไหน แล้วเวลาถึงที่สุดแล้วมันจบนี้รู้แล้ว อ้อ! นี่กิเลส นี่ธรรม เห็นไหม กิเลสเป็นอย่างนี้ กิเลสเราต้องต่อสู้ขนาดนี้ มันถึงทำการปฏิบัติต่อเนื่อง ไป มันถึงว่าเราทำต่อเนื่องๆ ไป มันจะไม่ละล้าละลังแล้ว เพราะคำว่า “ละล้าละลัง” หมายความว่า “เมื่อไหร่จะจบสักที เมื่อไหร่จะเป็นธรรมเสียที เมื่อไหร่มันจะไปสมความปรารถนาเสียที” นี่ มันละล้าละลังไง ละล้าละลังเพราะอะไร เพราะมันไม่เคยเห็นผล ไม่เคยเห็นผลมันก็อยากได้ผลใช่ไหม

แต่ของเราปฏิบัติขึ้นมาถึงที่สุดแล้วเวลาล้มลุกคลุกคลาน เขาเรียกตึงคปหาน ตึงคปหานคือการปหานกิเลสชั่วคราว ใหม่ๆ ที่เราอยากชำระล้างมัน เราอยากจะทำมัน เต็มที่เลย เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า การฆ่าทำลายอย่างอื่นเป็นเวรเป็นกรรม ทั้งนี้แหละ ประเสริฐที่สุดคือการฆ่ากิเลส การฆ่ากิเลสนี้ประเสริฐที่สุด แต่การฆ่าการทำลายอย่างอื่นนั้นเป็นเวรเป็นกรรม ห้าม! แต่การฆ่ากิเลสนี้ประเสริฐที่สุด แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าส่งเสริมเชิดชูให้ทำ

ทีนี้เวลาเราจะทำ เราพิจารณาของเราไป เวลามันทำลาย เวลามันขาด เห็นไหม สิ่งทีเวลามันขาด เห็นว่านี่กิเลสกับกรรม เวลากิเลสมันล้มลุกคลุกคลานมา เราต่อสู้มาตลอด เราล้มลุกคลุกคลาน เราพยายามของเรา มา นี่ความพยายามอันนั้น แล้วเวลามันขาดนี้เราเข้าใจแล้ว นี่ภาวนาเป็น พอภาวนาเป็น เราภาวนาต่อเนื่องสูงขึ้นไป เวลาพิจารณาของเรา ขณะที่เราภาวนาครั้งแรกมา มันก็ยังล้มลุกคลุกคลาน มีความทุกข์ความยาก เพราะงานการรื้อถอนหรือชาติ งานอันประเสริฐที่สุด

ฉะนั้น งานอันประเสริฐที่สุด เห็นไหม งานข้างนอกเขายังทำกันโดยที่วาลำบากลำบากขนาดนั้น แต่เวลางานข้างในมันลำบากลำบากมากกว่า เพราะมันเป็นนามธรรม มันเป็นนามธรรมนะ สติก็เป็นนามธรรม ปัญญาเป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรมต้องเอามรรคญาณสิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าไปต่อสู้กัน

การต่อสู้กันนะ เวลาทำความสงบขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์นะ นี่เรื่องในหัวใจทั้งนั้นแหละ ฉะนั้น สิ่งนี้จะสอนใครได้หนอ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว นี่จะสอนใครได้หนอ เพราะมันละเอียดลึกซึ้ง แต่เพราะเราเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เพราะเราเป็นคนที่มีอำนาจวาสนา พอมีอำนาจวาสนา เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ สิ่งที่มีอำนาจวาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะรู้สัตว์คนสัตว์ แต่ผู้ที่สร้างสมบุญญาธิการมา การสร้างสมบุญญาธิการมาคือมันมีหลักใจใจ คือมันมีหลักใจ มีสิ่งที่ว่าเป็นนามธรรม สติก็เป็นนามธรรม พอสติเป็นนามธรรมมันก็มีสติยับยั้งเพื่อไม่ให้สิ่งที่กิเลสมันลุดกระชากลากจัดนี้ไปใช้สอยเพื่อประโยชน์กับมันทั้งหมด

เรามีสติปัญญา เห็นไหม สติธรรมปัญญาธรรมนี่ลากกลับมา ลากกลับมา สร้างสมของเราขึ้นมา ถ้าสร้างสมขึ้นมาจนมันเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจของเรา ถ้าในหัวใจเราเป็นจริงขึ้นมา มันเห็น

ความผิดพลาด เห็นโทษของกิเลส ถ้าเห็นโทษของกิเลสละ แล้วเห็นธรรม เห็นธรรมเพราะว่าพิจารณาไปแล้วเวลามันขาด เห็นธรรม เห็นใหม่ นี่กิเลสกับธรรม

พอกิเลสกับธรรม เวลามันพิจารณาไปมันถึงมีหลักใจ มีหลักใจแล้วมันพิจารณาของมันเข้าไป เข้าไป พิจารณาทำความสงบของใจเข้าไป ถ้าจิตมันละเอียดเข้าไป เห็นใหม่ จับในอะไร? จับกาย จับเวทนา จับจิต จับธรรมเหมือนกัน เพราะว่าอะไร กายนอก กายใน กายในกาย สิ่งที่ยังมันละเอียดขึ้นไปเพราะสิ่งที่เป็นกายนี้มันไม่ใช่กิเลสหรอก ธาตุขั้นนี้ไม่ใช่กิเลสหรอก แต่เพราะนามธรรม อันนั้นนะ เพราะอวิชชามันอยู่กับจิตนั้นนะ สิ่งที่ยังมันนอนเนื่องมากับจิต จิตมันมีอวิชชา มันถึงเป็นกิเลส กิเลสอยู่ที่นั่น ฉะนั้น กิเลสอยู่ที่นั่น กิเลสที่มันเคลื่อนไหว มันใช้ประโยชน์ มันใช้ประโยชน์จากธาตุจากขั้นนี้ไง อยากกินน้ำ เวลามันคิดอยากกินน้ำ มันก็ให้เราลุกเดินไปเอาน้ำมากิน อยากกินข้าวมันก็บอกว่าให้เราลุกไป เห็นไหม ตักข้าวมาเอามากิน ร่างกายนี้มันไม่มีกิเลสหรอก

ฉะนั้น กายนอก กายใน กายในกาย เวลากายอย่างหยาบ กายอย่างละเอียดคนละ กายมันละเอียดลึกซึ้งไปเพราะจิตมันมีคุณภาพ ถ้าจิตมีคุณภาพ จิตมันละเอียดลึกซึ้งขึ้นไป เห็นใหม่ จากโศคาปัตติมรรคเป็นโศคาปัตติผล สกิทาคามิมรรคมันก็จะละเอียดแล้วมันก็เห็นกายเหมือนกัน แต่กายละเอียดๆ ละเอียดเพราะอะไร ละเอียดเพราะจิตมันละเอียด พอจิตมันละเอียด มันไปเห็นกาย มันก็กายอย่างละเอียด กายอย่างละเอียดพอพิจารณาไป พิจารณาซ้ำๆ ไปนี่ เวลามันปล่อยขึ้นมาเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ มันกลับไปสู่สถานะเดิมของมัน เวลาจิตมันชำระล้างขึ้นมา มันขาดขึ้นมา มันตัดอุปาทานมา นี่กายกับจิตแยกออกจากกันโดยข้อเท็จจริงเลย รวมใหญ่ มีความเว้งว้าง มีความสุขของมัน เห็นใหม่ เพราะอะไร เพราะจิตมันละเอียด เพราะสกิทาคามิมรรคมันแตกต่างจากโศคาปัตติมรรค

โศคาปัตติมรรค เราขึ้นมาจากปุถุชน เราขึ้นไปจากสถานะพื้นฐาน เวลาภาวนาขึ้นไปจนกิเลสมันขาดไปแล้ว กิเลสขาดไปแล้ว พอมันเป็นสกิทาคามิมรรค นี่มรรคที่ยังมันละเอียดกว่า จิตใจที่ยังมันลึกซึ้งกว่า แต่มันก็พิจารณากาย เวทนา จิต ธรรมเหมือนกัน พอพิจารณาไปถึงที่สุดแล้วมันขาด มันขาดขึ้นไป ถ้ามันติดอยู่มันก็จะติดอยู่อย่างนั้น เพราะอะไร เพราะมันไม่ก้าวหน้า ถ้ามันจะก้าวหน้าขึ้นมา พอจิตมันละเอียดเข้าไปอีกขั้นหนึ่ง พอพิจารณาไปมันจะเห็นกายเป็นอสุภะแล้ว

เห็นกายเป็นอสุกะเพราะอะไร เพราะจิตมันยังละเอียดเป็นมหาสติมหาปัญญาแล้ว พอจิตเป็นมหาสติมหาปัญญาขึ้นมา นี่ไง ธาตุชั้นมันไม่ใช่กิเลสหรอก ทุกอย่างไม่ใช่กิเลส ชั้นไม่ใช่กิเลส รูปอันวิจิตรก็ไม่ใช่กิเลส

ใจของคน กิเลสค้นหาความทะยานอยากในหัวใจต่างหากมันเป็นกิเลส มันไปยึดรูป รส กลิ่น เสียง มันไปยึดรูปสิ่งที่เป็นวิจิตรอันนั้น สิ่งที่เป็นวิจิตรนะ แต่เวลาจิตเราสงบแล้วมันเกิดเป็นธรรมขึ้นมามันจะไปเห็นเป็นอสุกะ เห็นเป็นอสุกะเพราะอะไร เห็นเป็นอสุกะเพราะจิตมันสงบไป เพราะจิตมันเป็นมหาสติมหาปัญญา พอเป็นมหาสติมหาปัญญา เป็นอสุกะเพราะอะไร เป็นอสุกะเพราะมันเป็นธรรมไป

แต่ถ้ามันเป็นกิเลสละ กิเลสมันก็เป็นสุกะ เป็นของสวยของงามไป มันเป็สิ่งที่ปรารถนา มันมีกามฉันทะ มันมีความพอใจของมัน มันออกไปยึดของมัน เห็นไหม ธาตุชั้นเป็นกิเลสไหม? ไม่เป็น จิตมันไปยึดต่างหากละ จิตมันชอบ จิตมันพอใจ มันก็เป็นสุกะ มันก็เป็นความพอใจของมัน มันก็เป็นกามราคะ แต่ถ้าจิตมันมีความสงบระงับของมัน จิตมันมีพื้นฐานของมัน จิตมันละเอียดเข้าไป นี่ธาตุชั้นไม่ใช่กิเลสๆ จิตมันเป็นกิเลส แต่อาศัยสิ่งนี้ฝึกซ้อม อาศัยสิ่งนี้พิจารณาของมัน ถ้าไม่มีธาตุชั้นนี้มันจะพิจารณาอะไรละ เพราะกิเลสมันเป็นนามธรรม มันก็อาศัยธาตุชั้นเพื่อตอบสนองความพอใจของมัน

แต่เรามีสติปัญญาขึ้นมา มันพิจารณาของมัน มันแยกของมันๆ ด้วยความชำนาญของมัน มันจะละเอียดมาก นี่เข้ามาถึงตัวของมัน มันทำลายในตัวของมัน มันก็เป็นอนาคามีมรรค มันเป็นอนาคามีผล อนาคามีมรรคคือธรรมจักรที่มันหมุน นี่มหาสติมหาปัญญามันหมุน เวลามันเป็นอนาคามีผลละ นี่พิจารณาเข้าไปๆ ถึงที่สุด เห็นไหม สิ่งทีละเอียดที่สุดคือเจ้าวัฏจักร จิตเดิมแท้ นี่ผ่องใส จิตเดิมแท้มองไปด้วยอุปกิเลส เห็นไหม ตัวเจ้าวัฏจักร นี่ตัวเจ้าวัฏจักร ถ้ามันเข้าไปจับต้องสิ่งอันนั้นได้

ถ้ามันจับไม่ได้ กิเลสอย่างละเอียดนี้ละเอียดลึกซึ้งมาก มันจะไม่อาศัยธาตุชั้นแล้ว นี่ธาตุ ๖ ธาตุคือธาตุ ๔ คือร่างกาย ชั้นคือความรู้สึก มันจะเป็นปัจจัยการ มันละเอียดลึกซึ้งของมันอีก เห็นไหม นี่กิเลสมันติดปีก มันละเอียดลึกซึ้งมาก แต่ถ้าเป็นอรหัตตมรรคมันจับต้องของมันได้ มันเป็นมรรคญาณ ญาณอันละเอียดลึกซึ้งอย่างนั้นจะไปพลิกฟ้าคว่ำดิน ถ้าพลิกฟ้าคว่ำดินจบ ทำลายกระบวนการจบสิ้น กิเลสได้ดับลงที่ใจดวงนั้น ธรรมธาตุอันนั้นจะไม่มีกิเลสในหัวใจ

จากกิเลสดิบๆ กิเลสติดปีกพาเราลุ่มหลง พาเราทุกข์ยาก แต่ด้วยมรรคญาณ ด้วยความที่เราเป็นสาวกสาวกะได้ยินได้ฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยการประพฤติปฏิบัติ ด้วยตามความเป็นจริง เราสามารถชำระล้างกิเลสในใจเราได้เหมือนกัน เอวัง